

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra;  
[peter.mizia@gmail.com](mailto:peter.mizia@gmail.com) tel . 037- 6579461

---

# MALÝ LAPÁŠ

Správa o hodnotení  
Územnoplánovacej dokumentácie  
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 z.z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE MALÝ LAPÁŠ  
NÁVRH RIEŠENIA  
TEXTOVÁ ČASŤ



SPRACOVATEĽ :	NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra
HLAVNÝ RIEŠITEĽ :	Ing. arch. Peter Mizia
OBSTARÁVATEĽ :	Obec Malý Lapáš
DÁTUM:	08/2021

## Obsah

### A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
  1. Označenie.
  2. Sídlo.
  3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.
- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
  1. Názov.
  2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
  3. Dotknuté obce.
  4. Dotknuté orgány.
  5. Schvaľujúci orgán.
  6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

### B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
  1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
  2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
  3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
  4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
  5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.
- II. Údaje o výstupoch
  1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
  2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
  3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
  4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
  5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
  6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

## C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

### I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

### II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

### III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy a horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
  5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).
  6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
  7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
  8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
  9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES).
  10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
  11. Vplyvy na archeologické náleziská
  12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
  13. Iné vplyvy.
  14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
- V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
  2. Porovnanie variantov.
- VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
- VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracovaní správy o hodnotení**
- VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
- IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
- X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
- XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

## **A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:**

### **I. Základné údaje o obstarávateľovi**

#### **1. Názov: Obec Malý Lapáš**

**Identifikačné číslo: 00611174**

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

#### **Oprávnený zástupca obstarávateľa:**

PaeDr. Peter Švec, PhD. – starosta obce  
Obecný úrad Malý Lapáš  
Hlavná 87/4  
951 01 Malý Lapáš  
t. č. starosta obce: 0903 601 874  
e-mail: [obecnyurad@malylapas.sk](mailto:obecnyurad@malylapas.sk)

#### **Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:**

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová, číslo preukazu odbornej spôsobilosti: 036  
[gertruda.cubonova@unsk.sk](mailto:gertruda.cubonova@unsk.sk)

#### **Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Malý Lapáš:**

NEUTRA - Architektonický ateliér  
Ing. arch. Peter Mizia  
Farská 1  
Nitra 949 01  
t.č.: 037/657 94 61, 0905 277 234

**II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:****1. Názov :** Územný plán obce Malý Lapáš – Návrh riešenia**2. Územie:** Kraj: Nitriansky  
Okres: Nitra  
Obec: Malý Lapáš  
Katastrálne územie: k.ú. Malý Lapáš**3. Dotknuté obce:** k.ú. Pohranice, k.ú. Nitrianske Hrnčiarovce, , k.ú. Chrenová - mesto Nitra, k.ú. Veľký Lapáš, k.ú. Dolné Obdokovce**4. Dotknuté orgány:**

- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Dopravný úrad, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava - mestská časť Ružinov
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Nitra:
  - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
  - Odbor výstavby a bytovej politiky, J. Vuruma č. 1, 949 01 Nitra
  - Odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
  - Odbor krízového riadenia, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
  - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Štefánikova tr. 86, 949 01 Nitra
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Nitra, Štefánikova 58, 949 63 Nitra 1
- Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. č. 8, 949 01 Nitra
- KRHZZ v Nitre, Dolnočermánska 64, 949 01 Nitra 1
- Štátna ochrana prírody, Správa CHKO Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra 1
- Mesto Nitra, Štefánikova tr. 60, 950 06 Nitra 1
- Obec Malý Lapáš, Obecný úrad, 951 04, Malý Lapáš
- Obec Nitrianske Hrnčiarovce, Jelenecká 74, 951 01 Nitrianske Hrnčiarovce
- Obec Pohranice, Pohranice 185, 951 02 Pohranice
- Obec Dolné Obdokovce, Dolné Obdokovce 103, 951 02 Dolné Obdokovce
- Obec Veľký Lapáš, Veľký Lapáš 488, 951 04 Veľký Lapáš

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

**5. Schvaľujúci orgán:** Obecné zastupiteľstvo obce Malý Lapáš**6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:**

Návrh riešenia územného plánu obce Malý Lapáš rieši katastrálne územie Malý Lapáš. Katastrálne územie nemá vplyv presahujúci štátne hranice a neležia v tesnom kontakte so štátnymi hranicami SR.

## B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

### I. Údaje o vstupoch

#### **1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m<sup>2</sup>), bonita).**

Pôdny fond obce Malý Lapáš (č. k.ú. 830623).

### K.Ú. MALÝ LAPÁŠ

Celková výmera katastrálneho územia je 321,9271 ha, z toho:

- poľnohospodárska pôda predstavuje 261,5361 ha - 81,24%
- nepoľnohospodárska pôda predstavuje 60,3910 ha - 18,76%

Poľnohospodársky pôdny fond (PPF) má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PP	261,5361 ha (81,24%)
z toho : - orná pôda	237,1830 ha (73,68 %)
- vinice	5,3228 ha (1,65 %)
- ovocné sady	0 ha (0,00%)
- trvalé trávnaté porasty	3,9581 ha (1,23 %)
- záhrady	15,0722 ha (4,68%)
- chmeľnice	0 ha (0,00%)

Nepoľnohospodársky fond predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPP	60,3910 ha (18,76 %)
z toho : - lesné pozemky	15,5937 ha (4,85 %)
- vodné plochy	2,6707 ha (0,83 %)
- zastavané plochy	30,4678 ha (9,46 %)
- ostatné plochy	11,6588 ha (3,62 %)

(zdroj: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky; údaje platné k 16.08.2021)

Z horeuvedeného vyplýva, že najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území má orná pôda.

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

#### **V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:**

1. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
2. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

3. kvalitná skupina - 0111002, 0144002, 0144202
4. kvalitná skupina - 0150002, 0145002, 0146203
5. kvalitná skupina - 0112003, 0151003, 0153203
6. kvalitná skupina - 0151203, 0147202, 0152402, 0151403, 0153403
7. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
8. kvalitná skupina - 0154673
9. kvalitná skupina - v území sa nenachádza  
(vid'. výkres č.3)

## **2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.**

### **Zásobovanie vodou**

Zásobovanie sídelného útvaru Malý Lapáš je napojením na rozvádzacie vodovodné potrubie v obci Veľký Lapáš. Pred obcou Malý Lapáš je na vodovodnom ráde osadená vodomerná šachta.

Zdrojom vody pre obec Malý Lapáš a súčasne aj pre obec Veľký Lapáš a Golianovo je vodojem Babindol 2x250 m<sup>3</sup>(226,0/223,0 m.n.m.). Z vodojemu Babindol je vybudované prírodné vodovodné potrubie PVC DN 150, ktoré zásobuje obec Veľký Lapáš a následne cez rozvodnú sieť aj obec Malý Lapáš. Vodojem Babindol je zásobovaný vodou z diaľkovodného systému Gabčíkovo-Nové Zámky-Vráble, cez vodojem Dyčka.

**Z vodojemu Babindol je pitná voda dopravovaná do sídelného útvaru Malý Lapáš v jednom tlakovom pásme – gravitačne – I.tlakové pásmo. V západnej časti obce je vybudovaný objekt automatickej tlakovej stanice pre zvýšenie tlaku vo vodovodnej sieti – II.tlakové pásmo .**

**Pre výhľadový stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť o nasledovné :**

*I.tlakové pásmo:*

Tab.1

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„4-5“	HDPE	100	310,0
„4-5-1“	HDPE	100	108,0
„4-3“	HDPE	100	134,0
„3-1-3-2“	HDPE	80	64,0
„3-1-3-3“	HDPE	80	85,0
„3-7“	HDPE	100	188,0
„3-3-1-1“	HDPE	100	92,0

*II.tlakové pásmo:*

Tab.2

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„6“	HDPE	100	1488,0
„6-1“	HDPE	100	299,0
„6-2“	HDPE	100	292,0



„6-3“	HDPE	100	294,0
„6-4“	HDPE	100	129,0
„6-5“	HDPE	100	278,0
„3-4-2-1“	HDPE	100	20,0
„3-4-2“	HDPE	100	26,0
„6-6“	HDPE	100	297,0
„6-7“	HDPE	100	265,0
„3-4-3“	HDPE	100	77,0
„3-1-1“	HDPE	100	199,0
„3-4-V“	HDPE	100	621,0
„3-4-V-1“	HDPE	100	159,0
„3-4-V-2“	HDPE	100	140,0

Celková potrebná dĺžka vodovodného potrubia pre konečný stav riešený územným plánom predstavuje: -I.tlakové pásmo – HDPE D110 – 981,0m  
-II.tlakové pásmo – HDPE D110 – 4454,0m.

Vodovodná sieť je navrhovaná ako okružná sieť v kombinácii s vetvovou sieťou, s čo najväčšou mierou zokruhovania vodovodnej siete.

Pre zásobovanie II.tlakového pásma bude potrebné rekonštrukcia strojnotechnologickej časti jestvujúceho objektu ATS.

Tlakové pomery vo vodovodnej sieti sa budú pohybovať cca 0,4 MPa.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

#### Výpočet potreby vody

**Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Malý Lapáš je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.**

Výhľadový stav riešený územným plánom

**Počet obyvateľov : 2362 obyv.**

**Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/**

**Bytový fond**

2362 obyv..... 145 l/ob/d..... 342 490 l/d.....3,964 l/s

**Vybavenosť**

2362 obyv..... 25 l/ob/d..... 59 050 l/d.....0,683 l/s

$$Q_p = 3,964 + 0,683 = 4,647 \text{ l/s}$$

**Maximálna denná potreba vody  $Q_m$** 

$$Q_m = 4,647 \times 1,6$$

$$Q_m = 7,435 \text{ l/s}$$

**Maximálna hodinová potreba vody  $Q_h$** 

$$Q_h = Q_m \times K_h$$

$$Q_h = 7,435 \times 1,8$$

$$Q_h = 13,383 \text{ l/s}$$

Zásady technického riešenia verejnej vodovodnej siete predpokladajú:

- 1) Technické riešenie verejnej rozvodnej vodovodnej siete zodpovedá ustanoveniam normy STN EN 805:2001 (75 5403) – Vodárenstvo; Požiadavky na systémy a súčasti vodovodov mimo budov; a STN 75 5401:1988 - Navrhovanie vodovodných potrubí.
- 2) Opis technického riešenia tlakového potrubia
  - potrubie bude navrhované ako tlakové pre tlak do 1MPa, s detailmi technického riešenia podľa normy STN 75 5401 - Navrhovanie vodovodných potrubí
  - potrubie je z PVC, profilu DN 100
  - v bežnej trase bude potrubie uložené tak, aby krytie nad potrubím bolo od 1,4 do 1,7m. Na potrubnej trase sú navrhnuté sekčné uzávery, ktoré slúžia pri poruche systému na odstavenie úseku. Zasúvadlá sú ovládané zemnou zasúvadlovou súpravou. Poloha podzemných zasúvadliel je signalizovaná orientačnými tabuľkami podľa OTN 75 5025. Trasa potrubia bude križovať rôzne terajšie podzemné a nadzemné vedenia. Styk sa navrhuje podľa ustanovení STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia. Pozemné komunikácie štátnych ciest budú križované prevedením tlakového potrubia v otvore pretlačenom pod cestou.

**Zásady pripojenia spotrebiteľov na vodovod:**

Súčasťou súkromnej vodovodnej prípojky je vždy vodomerná šachta navrhnutá podľa STN 75 5411 – Vodovodné prípojky.

Na vodovodný systém sa môžu napojiť odberné miesta vodovodnými prípojkami podľa STN 75 5411. Odberné miesta, kde sa manipuluje so zdravie škodlivými vodami, musia mať vodovodnú prípojku vybavenú spätnou klapkou so zavzdušením pri strate tlaku vody vo vodovodnom systéme pitnej vody.

Kombinovanie napojenia vlastných vodných zdrojov na ten istý vnútorný vodovod, alebo na vnútroareálový rozvod vody sú zásadne nepripustné. V prípade záujmu odberateľa vody o kombinovanie odberu z vlastného vodného zdroja a z vodovodu podľa toho projektu, je potrebné tlakové prerušenie medzi verejným vodovodom a súkromným vodovodom.

Je potrebné vykonávať kontrolu kvality pitnej vody v zmysle Nariadenia vlády SR číslo 354/2006 Z.z. Kvalita vody bude meraná v rámci obecného vodovodu na základe odsúhlaseného harmonogramu prevádzkovateľa Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Nitre. Kontrola kvality vody sa vykonáva v budove obecného úradu.

Podrobné grafické riešenie navrhovaných vodárenských zariadení je obsahom výkresu č.10.

„V zmysle Zákona MŽP SR č. 442/2002 Z.z. §22, v znení neskorších predpisov, ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek. Ak to technické podmienky umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže splnenie týchto požiadaviek zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.“

## **Kanalizácia**

### **Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd**

V súčasnosti má obec vybudovanú čiastočne splaškovú kanalizačnú sieť s odvedením splaškových odpadových vôd na samostatnú mechanicko biologickú ČOV Malý Lapáš a odvedením vyčistených odpadových vôd do vodného toku Kadáň.

Kanalizačná sieť v obci je zrealizovaná ako delená kanalizácia - splašková kanalizačná sieť.

Vzhľadom na nepriaznivú konfiguráciu terénu kanalizačná sieť je zrealizovaná ako gravitačná sieť v kombinácii s čerpacími stanicami a prečerpávaním splaškových odpadových vôd do najbližšej gravitačnej kanalizačnej stoky.

Pre odvedenie splaškových vôd z územia riešeného územným plánom je potrebné dobudovať splaškovú kanalizačnú sieť a to:

- gravitačnú kanalizačnú sieť
- 2 ks kanalizačnej čerpacej stanice ČS2 a ČS3
- kanalizačného výtlačku + tlakovej kanalizácie

### **Gravitačná kanalizačná sieť**

Vzhľadom na charakter územia je navrhovaný systém kanalizácie gravitačný, v kombinácii s jedným kusom čerpacej stanice a kanalizačným výtlačkom. Jednotlivé stoky budú gravitačne odvádzať splaškové vody do jestvujúcej gravitačnej kanalizácie, resp. do podzemnej čerpacej šachty, odkiaľ budú prečerpávané cez výtlačné potrubie do najbližšej šachty nasledujúcich gravitačných stôk.

Vedenie trasy navrhovanej kanalizácie v intraviláne obce bude väčšinou v miestnych komunikáciách, prípadne v zelených pásoch.

V rámci návrhu územného plánu je potrebné doprojektovať a vybudovať nasledovné gravitačné kanalizačné stoky :

- stoka „A2“ – PVC DN 300 - 821,0m

- stoka „A2-1“ – PVC DN 300 . 264,0m
- stoka „A2-2“ – PVC DN 300 – 257,0m
- stoka „A2-3“ – PVC DN 300 – 260,0m
- stoka „A2-4“ – PVC DN 300 – 95,0m
- stoka „A5“ – PVC DN 300 – 466,0m
- stoka „A5-1“ – PVC DN 300 – 300,0m
- stoka „A6“ – PVC DN 300 – 724,0m
- stoka „A6-1“ – PVC DN 300 – 191,0m
- stoka „A6-2“ – PVC DN 300 – 279,0m
- stoka „A6-2-1“ – PVC DN 300 – 293,0m
- stoka „A6-3“ – PVC DN 300 – 274,0m
- stoka „A6-4“ – PVC DN 300 – 260,0m
- stoka „A6-5“ – PVC DN 300 – 248,0m
- stoka „A6-5-1“ – PVC DN 300 – 267,0m
- stoka „A6-5-1-1“ – PVC DN 300 – 143,0m
- stoka „A6-6“ – PVC DN 300 – 323,0m
- stoka „A7“ – PVC DN 300 – 221,0m
- stoka „AA1“ – PVC DN 300 – 279,0m
- stoka „AC3“ – PVC DN 300 – 183,0m
- stoka „AC1-2“ – PVC DN 300 – 90,0m
- stoka „C1“ – PVC DN 300 – 342,0m
- stoka „C1-1“ – PVC DN 300 – 50,0m
- stoka „C2“ – PVC DN 300 – 501,0m
- stoka „C3“ – PVC DN 300 – 358,0m
- stoka „C3-1“ – PVC DN 300 – 516,0m
- stoka „C3-1-1“ – PVC DN 300 – 103,0m
- stoka „D“ – PVC DN 300 – 170,0m
- stoka „D1“ – PVC DN 300 – 63,0m

Celkovo je potrebné doprojektovať a dobudovať pre jestvujúci a navrhovaný stav riešený územným plánom 8341,0 m gravitačnej splaškovej kanalizácie, materiálu a dimenzie PVC DN 300.

V náväznosti na kanalizačnú sieť sa budú postupne budovať aj kanalizačné prípojky, ktoré slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

#### Čerpacia stanica

Na kanalizačnej stoke „C1“ navrhujeme z dôvodu nepriaznivých výškových pomerov navrhovanej kanalizačnej siete voči jestvujúcej kanalizačnej sieti, vybudovať jednu výtlačnú čerpaciu stanicu

splaškových odpadových vôd ČS2. Jedná sa o podzemný objekt a slúži na prečepávanie splaškových odpadových vôd privedených do objektu z kanalizačnej stoky „C1“ do jestvujúcej kanalizačnej stoky „A3“.

Na kanalizačnej stoke „D“ navrhujeme z dôvodu nepriaznivých výškových pomerov navrhovanej kanalizačnej siete voči jestvujúcej kanalizačnej sieti, vybudovať jednu výtlačnú čerpaciu stanicu splaškových odpadových vôd ČS3. Jedná sa o podzemný objekt a slúži na prečepávanie splaškových odpadových vôd privedených do objektu z kanalizačnej stoky „D“ do navrhovanej kanalizačnej stoky „A2“.

#### Kanalizačné výtlačky a tlaková kanalizácia

V rámci dobudovania kanalizačnej siete pre UP Malý Lapáš je potrebné vybudovať z navrhovanej čerpacej stanice ČS2 kanalizačný výtlač V2 - HDPE D90 a dĺžky 139,0m. Kanalizačným výtlačkom budú dopravované splaškové odpadové vody z čerpacej stanice osadenej na kanalizačnej stoke „C1“ do kanalizačnej stoky „A3“.

V rámci dobudovania kanalizačnej siete pre UP Malý Lapáš je potrebné vybudovať z navrhovanej čerpacej stanice ČS3 kanalizačný výtlač V6 - HDPE D90 a dĺžky 68,0m. Kanalizačným výtlačkom budú dopravované splaškové odpadové vody z čerpacej stanice osadenej na kanalizačnej stoke „D“ do kanalizačnej stoky „A2“.

Z dôvodu nepriaznivých výškových pomerov sú v rámci kanalizačnej siete navrhnuté tri vetvy tlakovej kanalizácie a to :

- vetva „V3“ – HDPE D63 – 108,0m
- vetva „V4“ – HDPE D63 – 54,0m
- vetva „V5“ – HDPE D63 – 75,0m

Celkovo dôjde k vybudovaniu 237,0 m tlakovej kanalizácie. Tlakovou kanalizáciou budú dopravované splaškové odpadové vody z rodinných domov do kanalizačnej siete cez samostatné domové čerpacie stanice.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

#### Celkové množstvo odpadových vôd prijímaného do kanalizačnej siete – výhľad riešený ÚP

- počet obyvateľov – súčasnosť - 1151 obyv.
- výhľad riešený ÚP - 1211 obyv.

#### **Priemerný denný prítok odpadových vôd Q24**

Q24 = 342,49 m<sup>3</sup>/d

Q24 = 14,27 m<sup>3</sup>/h

Q24 = 3,96 l/s

**Maximálny hodinový prítok odpadových vôd Qh**Qh = 42,81 m<sup>3</sup>/h

Qh = 11,89 l/s

**Minimálny hodinový prítok odpadových vôd Qmin**Qmin = 8,56 m<sup>3</sup>/h

Qmin = 2,37 l/s

Čistenie splaškových odpadových vôd**Súčasný stav****Splaškové odpadové vody z obce sú čistené v čistiarni odpadových vôd Malý Lapáš.**

Proces čistenia odpadovej vody je realizovaný technológiou nízkozaťažovanej aktivácie s úplnou aeróbnou stabilizáciou vznikajúceho kalu v jednokalovom systéme s biomasou vo vznose, ktorá v danom reaktorovom usporiadaní umožňuje odstránenie organického znečistenia a vytvára podmienky na priebeh procesov odstraňovania dusíka pričom jestvujúce autoregulačné mechanizmy zabezpečujú vysokú stabilitu prebiehajúcich procesov a účinnosť čistenia v širokom rozsahu látkového a hydraulického zaťaženia.

Druh ČOV	mechanicko - biologická s aktiváciou
Typ ČOV	technológia BioCompacT, BCTS-400

Čistiareň odpadových vôd pozostáva z nasledovných stavebných objektov a prevádzkových súborov :

- SO01 – prevádzková budova s bioreaktormi,
- SO02 – oplotenie areálu ČOV a sadové úpravy,
- SO04 – kanalizácia a odvod vyčistenej vody s merným objektom
- SO06 – vodovodná prípojka.
- PS1 - mechanické predčistenie,
- PS2 - biologické čistenie,
- PS3 - kalové hospodárstvo,
- PS4 – dúchadlá a rozvod tlakového vzduchu
- PS5 - prevádzkový rozvod silnoprúdu a systém kontroly riadenia.

**Technologický popis čistenia**

Privedené odpadové vody natekajú do samostatnej prečerpávacej komory priemeru 1,43 m cez nátokový kôš z nehrdzavejúcej ocele so šírkou medzier 15 mm, ktorý je ovládaný pomocou elektrického kladkostroja IORI DM 150.

Mechanicky predčistené vody sú čerpané čerpadlami Flygt, DP polypropylénovým potrubím DN 65 do rozdeľovacieho objektu z nehrdzavejúcej ocele rozmerov 600 x 600 x 570 mm odkiaľ natekajú do denitrifikačnej sekcie biologického reaktora.

Odpadové vody sú ďalej biologicky čistené technológiou **BioCompacT** v pravouhlej železobetónovej nádrži vonkajších rozmerov 10,10 x 6,10 m, v ktorej je riešený priestor pre osadenie dvoch reaktorov **BCT-S 200** a zahusťovača prebytočného kalu - kalojemu.

**Bilancia množstva vôd a znečistenia privádzaného do verejnej kanalizácie a ČOV**

Na čistiareň odpadových vôd sú napojené splaškové vody z odkanalizovaných častí obce Malý Lapáš. Údaje o množstve a zložení produkovaných odpadových vôd vychádzajú z podkladov vypracovaných v predchádzajúcich stupňoch projektovej dokumentácie, predstavujú celkovú kapacitu (vzťahnutú na dve reaktorové jednotky) a sú v súlade s požiadavkami danými investorm a prevádzkovateľom ČOV.

### Množstvo a kvalita odpadových vôd Tab.3

Parameter	Rozmer	Hodnota
Priemerné celkové denné množstvo odpadových vôd	[ m <sup>3</sup> /d ]	58
	[ m <sup>3</sup> /h ]	2,4
	[ l/s ]	0,67
Maximálny prietok	[ m <sup>3</sup> /h ]	8,3
	[ l/s ]	2,3
Kapacita vyjadrená ako BSK <sub>5</sub>	[ kg/d ]	18
Maximálne bilančné množstvo CHSK <sub>Cr</sub>	[ kg/d ]	36
Maximálne bilančné množstvo NL	[ kg/d ]	18
Kapacita (počet obyvateľov)	[ - ]	400
Kanalizácia	[ - ]	delená
Režim vypúšťania odpadových vôd	[ - ]	kontinuálne

Pri prevádzke jedného biologického reaktora je kapacita polovičná: to znamená  $Q_{24} = 29$  m<sup>3</sup>/d, BSK<sub>5</sub> = 9 kg/d, CHSK = 18 kg/d a NL = 9 kg/d.

### Množstvo a kvalita vyčistenej odpadovej vody

#### Kvalita vody na odtoku z ČOV Tab.4

Parameter	Rozmer	Odtok	Smerné znečistenie (p/m)
BSK <sub>5</sub>	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	15	< 30 / 60
CHSK <sub>Cr</sub>	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	50	< 135 / 170
NL	[ mg/l ]	20	< 30 / 60

Kvalita vypúšťaných odpadových vôd je v súlade s prílohou č.6 a s ohľadom na recipient aj s prílohou č. 5 nariadenia vlády SR č. 269 / 2010 Z.z.

Recipientom odpadových vôd z predmetného objektu - ČOV Malý Lapáš je tok Kadaň v k.ú. Malý Lapáš, rkm 12,15, Q<sub>355</sub> = 3 l/s, číslo hydrologického poradia 4-21-12-060.

**Výhľadový stav**

Z ohľadom na rozvoj obce, má obec vydané stavebné povolenie na rozšírenie ČOV. Rozšírenie je navrhované o rozšírenie o 800 obyvateľov, čo znamená, že po vybudovaní ďalšej linky biologického čistenia bude celková kapacita ČOV 1200 pripojených obyvateľov.

Technologicky je rozšírenie ČOV navrhnuté s dvojstupňovým čistením. Jedná sa o mechanicko-biologickú čistiareň odpadových vôd s nitrifikáciou a samostatnou denitrifikáciou, s úplnou aeróbnou stabilizáciou kalu v čistiacom procese.

**Bilancia množstva vôd a znečistenia privádzaného do verejnej kanalizácie a ČOV**

Na čistiareň odpadových vôd budú napojené splaškové vody z odkanalizovaných častí obce Malý Lapáš.

**Množstvo a kvalita odpadových vôd Tab.5**

Parameter	Rozmer	Hodnota
Priemerné celkové denné množstvo odpadových vôd	[ m <sup>3</sup> /d ]	175
	[ m <sup>3</sup> /h ]	7,3
	[ l/s ]	2,0
Maximálny prietok	[ m <sup>3</sup> /h ]	23,0
	[ l/s ]	6,3
Kapacita vyjadrená ako BSK <sub>5</sub>	[ kg/d ]	54
Maximálne bilančné množstvo CHSKCr	[ kg/d ]	108
Maximálne bilančné množstvo NL	[ kg/d ]	54
Kapacita (počet obyvateľov)	[ - ]	1200
Kanalizácia	[ - ]	delená
Režim vypúšťania odpadových vôd	[ - ]	kontinuálne

**Množstvo a kvalita vyčistenej odpadovej vody****Kvalita vody na odtoku z ČOV Tab.6**

Parameter	Rozmer	Odtok	Smerné znečistenie (p/m)
BSK <sub>5</sub>	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	12	< 30 / 60
CHSKCr	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	50	< 135 / 170
NL	[ mg/l ]	20	< 30 / 60

Kvalita vypúšťaných odpadových vôd je v súlade s prílohou č.6 a s ohľadom na recipient aj s prílohou č. 5 nariadenia vlády SR č. 269 / 2010 Z.z.

Recipientom odpadových vôd z predmetného objektu - ČOV Malý Lapáš je tok Kadaň v k.ú. Malý Lapáš, rkm 12,15 , Q355 = 3 l/s, číslo hydrologického poradia 4-21-12-060.



**Množstvo a kvalita vody v toku Tab.7**

Parameter	Rozmer	Odtok
BSK5	[ mg O2/l ]	2,8
CHSKCr	[ mg O2/l ]	13,4
NL	[ mg/l ]	45

**Vplyv vypúšťanej vody na recipient Tab.8**

Parameter	Rozmer	Po zmiešaní v toku	Limitná hodnota
BSK5	[ mg O2/l ]	6,48	7
CHSKCr	[ mg O2/l ]	28,04	35
NL	[ mg/l ]	35,0	-

**Výhľadový stav riešený územným plánom**

Pre výhľadový stav obce riešený územným plánom je potrebné zabezpečiť rozšírenie ČOV o 1200 obyvateľov, čo znamená, že po vybudovaní ďalšej linky biologického čistenia bude celková kapacita ČOV 2400 pripojených obyvateľov.

Technologicky je rozšírenie ČOV navrhnuté s trojstupňovým čistením. Jedná sa o mechanicko-biologickú čistiareň odpadových vôd s nitrifikáciou a samostatnou denitrifikáciou, s úplnou aeróbnou stabilizáciou kalu v čistiacom procese a dočistením vypúšťaných vôd na terciálnom stupni.

**Bilancia množstva vôd a znečistenia privádzaného do verejnej kanalizácie a ČOV**

Na čistiareň odpadových vôd budú napojené splaškové vody z odkanalizovaných častí obce Malý Lapáš.

**Množstvo a kvalita odpadových vôd Tab.9**

Parameter	Rozmer	Hodnota
Priemerné celkové denné množstvo odpadových vôd	[ m3/d ]	348
	[ m3/h ]	14,5
	[ l/s ]	4,02
Maximálny prietok	[ m3/h ]	43,5
	[ l/s ]	12,08
Kapacita vyjadrená ako BSK5	[ kg/d ]	108
Maximálne bilančné množstvo CHSKCr	[ kg/d ]	216
Maximálne bilančné množstvo NL	[ kg/d ]	108

Kapacita (počet obyvateľov)	[ - ]	2400
Kanalizácia	[ - ]	delená
Režim vypúšťania odpadových vôd	[ - ]	kontinuálne

### Množstvo a kvalita vyčistenej odpadovej vody

#### Kvalita vody na odtoku z ČOV Tab.10

Parameter	Rozmer	Odtok	Smerné znečistenie (p/m)
BSK5	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	10	< 30 / 60
CHSKCr	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	50	< 135 / 170
NL	[ mg/l ]	20	< 30 / 60

Kvalita vypúšťaných odpadových vôd je v súlade s prílohou č.6 a s ohľadom na recipient aj s prílohou č. 5 nariadenia vlády SR č. 269 / 2010 Z.z.

Recipientom odpadových vôd z predmetného objektu - ČOV Malý Lapáš je tok Kadaň v k.ú. Malý Lapáš, rkm 12,15 , Q355 = 3 l/s, číslo hydrologického poradia 4-21-12-060.

#### Množstvo a kvalita vody v toku Tab.11

Parameter	Rozmer	Odtok
BSK5	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	2,8
CHSKCr	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	13,4
NL	[ mg/l ]	45

#### Vplyv vypúšťanej vody na recipient Tab.12

Parameter	Rozmer	Po zmiešaní v toku	Limitná hodnota
BSK5	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	6,92	7
CHSKCr	[ mg O <sub>2</sub> /l ]	34,35	35
NL	[ mg/l ]	30,6	-

#### Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách a zaradiť ich medzi verejnosprospešné stavby.
2. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
3. Vytvorenie územno-technických podmienok pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce.

4. Vytvoriť územno-technických podmienky pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce. Zamedziť výstavbu v území ohrozovanom povodňami. Vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100- ročnej veľkej vody, mimo zistené inundačné územie.
5. Zachovať retenčnú schopnosť územia/ dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území.
6. Rozvojové aktivity riešiť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
7. Rešpektovať potrubné vedenia a ochranné pásma v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z.
8. Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku- Kadaň.

V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.

Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplatenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je potrebné zapracovať i do textovej i grafickej časti „Ochranné pásmo vodných tokov“, Smernej i Závaznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

9. V ÚPD sú rešpektované dostupné vypracované projektové dokumentácie nových zdravotne - vodohospodárskych stavieb (Západoslvenská vodárenská spoločnosť, a.s. ).
10. V rámci rozvoja obce, či už bytového, výrobného, športového alebo rekreačného rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.
11. V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami.
12. Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
  - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov
  - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
  - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky
  - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
  - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
  - vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
  - stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby,
  - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich,

- navrhované križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť technicky riešené v zmysle s STN 73 6822.  
Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v citlivej oblasti v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma prejednať s príslušným správcom vodného toku.
- 13. ÚPN rešpektuje polohu a OP skupinového vodovodu:Devičany;
- 14. Na vodovodných radoch vybudovať nadzemné hydranty. Podzemné hydranty je možné realizovať len na miestach, ktoré spĺňajú požiadavky podľa vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. § 8 ods. 6.  
Z hľadiska ochrany pred požiarmi žiadame zabezpečenie prístupových komunikácií k objektom a zdrojom vody na hasenie požiarov v zmysle predpisov o ochrane pre požiarmi.
- 15. Zabezpečiť obnovu verejného vodovodu .
- 16. Realizácia nových ÍBV je možná až po komplexnom doriešení ich zásobovania vodou cez verejný vodovod a odvedenia odpadových vôd do verejnej kanalizácie.
- 17. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde padnú a neodvádzať ich do recipientu, resp. kanalizácie.
- 18. Doriešiť zabezpečenie vykonania preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, akumuláciu vody v lokalitách na to vhodných a ktoré chránia od zaplavenia územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.
- 19. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia; lokality, pre ktoré sú vypracované mapy povodňového ohrozenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.
- 20. Rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov.
- 21. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.
- 22. monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd/vid'.  
výkres č.3/;

## **Zavlažovanie**

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiavajúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p..

## **Závlahové stavby**

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy a podzemného závlahového potrubia. Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, chránené betónovými skružami. V katastrálnom území sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p..

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

Časť obce sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa VZ .

**3. Suroviny - druh a spôsob získavania**

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

**Ochrana prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín****Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra :**

- evidujú odvezené skládky (2) a opustenú skládku bez prekrytia (nelegálna skládka) (1);
- neevidujú objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín;
- neevidujú staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988;
- nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast;
- neevidujú zaregistrované svahové deformácie a zosuvy;
- neevidujú výhradné ložiská DP;
- neevidujú výhradné ložiská CHLU;
- neevidujú výhradné ložiská OVL;
- neevidujú ložiská nevyhradeného nerastu;
- predmetné územie spadá do nízkeho (36,7%) až stredného (63,0%) radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;
- neevidujú prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm);
- neevidujú referenčné plochy radónového rizika.

Podľa § 20 ods.3 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, je územie so stredným radónovým rizikom vymedzené ako územie s rizikom stavebného využitia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 z podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

#### 4. Energetické zdroje - druh spotreba

##### Elektrifikácia

Obec Malý Lapáš a jej záujmové územie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojok vzdušného vedenia 22kVA –linka č.309, ktorá vychádza z transformovne Nitra – Chrenová. Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizáciu sieť v obci spravuje ZSE, prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc je ZSE, niektoré sú súkromné. Energetický kód obce je 0042.

Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasný napätový pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú hraničné. Pri ďalšom náraste miest spotreby treba uvažovať s prepojením energetickej sústavy na 22kV linku č.246.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

V obci sa nachádzajú nasledovné trafostanice, ktoré sú v správe ZSE.

Prehľad pôvodných, rekonštruovaných navrhovaných trafostaníc

	pôvodný Pi	navrhovaný Pi.
TS 0042 - 01 kiosk	/ 400 kVA /	kiosk / 400 kVA /
TS 0042 - 02 stožiarová	/ 160 kVA /	kiosk / 360 kVA /
TS 0042 - 03 kiosk	/ 160 kVA /	kiosk / 360 kVA /
TS 0042 - 04 kiosk	/ 400 kVA /	kiosk / 400 kVA /
TS 0042 - 05 kiosk	/ 400 kVA /	kiosk / 400 kVA /
TS 0042 - 06 kiosk	/2x400 kVA /	kiosk/2x400 kVA /
TS areál Laspo(UPC„K “)-priehradová;/cudzia/ 160 kVA /		kiosk / 360 kVA /

Novonavrhované trafostanice :

	navrhovaný Pi.
-TS-nová-1-kiosková (UPC „Z “)	2X400 kVA
-TS-nová-1-kiosková (UPC „Q “)	400 kVA
-TS-nová-1-kiosková (UPC „S “)	400 kVA

Elektrické rozvody v obci sú prevedené vodičmi AIFe 25 mm<sup>2</sup> až AIFe 70 mm<sup>2</sup> na nadzemných podperách. Elektrické vzdušné rozvody sú v pomerne dobrom stave. V prípade plánovanej investičnej výstavby, podnikateľských a výrobných areálov, bude vybudovaná nová sieť trafostaníc s uložením káblových rozvodov do zeme (prípadne napojenie na existujúce trafostanice). V kontexte rozvoja budú zároveň riešené rozvody pre verejné osvetlenie iba zemnými káblami a osadením svietidiel na oceľové estetické stožiare.

Navrhované a rekonštruované TS bude treba riešiť ako typové -TBSV s napojením na navrhované káblové vedenie 22kV.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s nárastom počtu bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s výrobou a podnikaním. Sídlny útvar je rozdelený na územno priestorové celky (UPC), v ktorých sa uvažuje s nárastom energetickej záťaže na celkovú hodnotu cca 4680 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča

Táto vzdialenosť je 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporeného bodu.
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

#### Elektrické vedenia a ich ochranné pásma.

Elektrické nadzemné vedenie VN 22kV a slúžia predovšetkým pre potreby obce časť má tranzitný charakter.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia 22 kV (1kV až 35 kV vrátane, pre vodiče bez izolácie) je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti 10 m meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Podľa § 36 zákona č. 656/2004 o energetike a o zmene niektorých zákonov je v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané: pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia. Na základe konzultácii s predstaviteľmi Západoslovenských elektrární bolo dohodnuté, že priamo pod vedením bude ponechaný priesek 3 m bez výsadby, z dôvodu prístupnosti k objektu.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby. ÚPN obce rešpektuje všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.

## **Spoje, zariadenia spojov**

Riešeným územím prechádzajú diaľkové aj spojovacie telefónne vedenia. Obec Malý Lapáš patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Nitra. Telekomunikačné služby sú zabezpečené prostredníctvom digitálnej telefónnej ústredne nachádzajúcej sa v obci Veľký Lapáš, ktorá je napojená na diaľkové káble. V obci Malý Lapáš sú dostupné služby mobilných operátorov – Orange Slovensko, Telekom Slovensko, O2, 4ka.

Orange poskytuje na území obce Malý Lapáš služby GSM/GPRS/EDGE volania, 3G/HSPA pripojenie s rýchlosťou do 21 Mb/s, pevný DSL internet, pripojenie k digitálnej TV s archívom a satelitnej TV. 4G pripojenie s rýchlosťou do 73 Mb/s poskytuje len obmedzene. Telekom poskytuje GSM/GPRS volania, mobilný internet 3G/HSPA pripojenie s rýchlosťou do 21 Mb/s a pripojenie na fixný internet ADSL a MAGIO. Pripojenie 4G/LTE s rýchlosťou do 73 Mb/s poskytuje taktiež len obmedzene. Mobilný operátor O2 poskytuje v obci Malý Lapáš GSM volania, mobilné pripojenie na internet EDGE/GPRS s rýchlosťou do 236 kb/s a pripojenie 3G s rýchlosťou do 14,4 Mb/s a 4G/LTE s rýchlosťou do 73 Mb/s.

Obec nie je napojená na káblovú televíziu sieť.

Telekomunikačné rozvody v obci sú riešené káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu a postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

V zmysle právoplatných povolení začne v roku 2021 realizácia optického telekomunikačného pripojenia jednotlivých ulíc obce .

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

## **Obecný rozhlas**

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu .Rozvody sú káblové.

## **Záver**

V ochrannom pásme telekomunikačných zariadení a sietí nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie;
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.



ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie elektrických a telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít, ku všetkým objektom a zaraďuje ich medzi verejnoprospešné stavby. V zmysle § 67e ods.1. vrátane odseku 2 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení sú v územnom pláne zakreslené trasy vedenia elektronickej komunikačnej siete. Podotýkame, že vedenie elektronickej komunikačnej siete je podľa § 2 ods. 14 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách ako aj podľa § 139a ods. 10 písm. e) stavebného zákona verejným technickým vybavením územia.

## **Plynifikácia**

### **1.1. Dôvody na vypracovanie**

Návrh plynárenských zariadení (PZ) bol vypracovaný pre Návrh Územného plánu obce (ÚPN-O) Malý Lapáš. ÚPN-O rieši kataster obce.

### **1.2. Podklady použité na vypracovanie**

Na vypracovanie návrhu PZ boli použité tieto podklady:

- údaje poskytnuté od SPP – distribúcia a.s., od OcÚ Malý Lapáš a od spracovateľa ÚPN-O,
- mapové podklady riešeného územia od spracovateľa ÚPN-O,
- Zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike a
- Technické pravidlo plyn TPP 702 07 Miestne plynovody a prípojky. Zásady pre navrhovanie distribučných sietí s prevádzkovým tlakom do 400 kPa.

## **2. Stav odberateľov zemného plynu v obci**

Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

### **2.1. Kategorizácia odberateľov zemného plynu**

V obci sa môžu v zmysle kategorizácie odberateľov nachádzať štyri základné kategórie odberateľov ZP. Prvou kategóriou odberateľov je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m<sup>3</sup>) je kategória maloodberatelia (M). Treťou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 60 tis.m<sup>3</sup>) je kategória strednoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m<sup>3</sup>) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce podľa jednotlivých kategórií k 06/2021 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

**Tab. 13 stav odberateľov ZP k 06/2021:**

kategória odberateľa	počet
domácnosť (D)	243
maloodberateľ (M)	7
strednoodberateľ (S)	0
veľkoodberateľ (V)	0

### 3. Stav plynárenských zariadení v obci

Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce v súčasnosti prevádzkuje najmä fa SPP – distribúcia, a.s..

#### 3.1. Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce je VTL prípojka PN63 DN80 PR Golianovo z VTL plynovodu PN63 DN500 Tesárske Mlyňany – Nitra – Duslo Šaľa a VTL regulačná stanica (RS) RS 2000 Golianovo (tieto PZ sa ale v území obce nenachádzajú).

Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL plynovodná DS. Táto tzv. miestna sieť (MS) pozostáva z jednej údržbovej oblasti (ÚO) s názvom ÚO Malý Lapáš a tvorí jednu spoločnú rozvodňu ZP aj s STL plynovodnými DS Veľký Lapáš a Golianovo. MS je tvorená úsekmi STL plynovodov (PL) a plynovodnými prípojkami (PR) z PE. MS zabezpečuje v obci menovanej ÚO plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov v obci je ZP dodávaný STL plynovodnými prípojkami. Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

#### 3.2. Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Malý Lapáš podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Tab.14 distribučné STL plynovodné MS:

Názov	konštrukčný tlak	prevádzkový tlak	materiál
MS Malý Lapáš	PN4	Do 100 kPa	PE/ocel'

### 4. Riešenie plynifikácie

Navrhované riešenie spočíva v rozšírení jestvujúcich STL PZ o nové STL PZ v súlade s Návrhom ÚPN-O.

Navrhované STL plynovodné úseky v intraviláne obce budú ZP zásobované z jestvujúcich STL plynovodnej DS Malý Lapáš. Prevádzkované budú na taký pretlak ZP STL1, na aký je v súčasnosti prevádzkovaná jestvujúca plynovodná DS obce.

Rozvojové lokality obce budú riešené predĺžením jestvujúcich alebo výstavbou nových plynovodných úsekov.

PZ musia byť navrhnuté tak, aby sa docielilo:

- zachovanie bezpečnostných pásiem na zamedzenie resp. zmiernenie účinkov havárií PZ,
- minimálne križovanie ciest,
- plošné pokrytie zastavaného územia,
- minimálny vecný rozsah PZ a nákladov na ich zriadenie,
- dostatočná prepravná kapacita očakávaných množstiev ZP k miestam jeho budúcej spotreby,
- minimálne zaťaženie súkromných pozemkov vecným bremenom zo situovania PZ.

Na výstavbu STL plynovodov DS treba použiť rúry z HDPE MRS10 – do D75 SDR11 a od D90 SDR17,6.

Na doreguláciu pretlaku plynu STL/NTL treba použiť STL regulátory so vstupným pretlakom o rozsahu do 400 kPa. Zariadenia na doreguláciu tlaku a meranie spotreby ZP budú umiestnené v zmysle platných STN a interných predpisov SPP – distribúcia a.s..

Predmetná obec sa nachádza v oblasti s najnižšou vonkajšou teplotou - 11 °C. Z tohto dôvodu pre kategóriu domácnosti (D) – individuálna bytová výstavba (DIBV) treba na výpočet max. hodinového odberu ZP (Q<sub>mh</sub>) uvažovať s hodnotou 1,4 m<sup>3</sup>/h.

Hydraulické parametre navrhovaných úsekov plynovodnej DS (dimenzia, rýchlosť a požadovaný pretlak) budú stanovené / posúdené odbornými pracovníkmi dodávateľa ZP, t.j. v súčasnosti SPP – distribúcia a.s., a to v procese územného konania resp. stavebného povolenia pri návrhoch vyšších stupňov projektovej dokumentácie.

Na hydraulický výpočet treba použiť nasledujúce parametre:

- drsnosť PE potrubia 0,05 mm,
- hustota ZP 0,74 kg/m<sup>3</sup>,
- teplota ZP 15 OC.

Odbery v uzlových bodoch siete sú dané výskytom jednotlivých kategórií odberov na príslušných úsekoch siete. Max. hodinové odbery treba stanoviť podľa vyššie uvedených špecifických odberov tejto kapitoly.

Vstupné pretlaky do týchto úsekov budú zrejmé z výpočtovej schémy pri spracovaní hydraulického návrhu. Uzlové body navrhovaných úsekov budú špecifikované pretlakmi a odbermi. Treba stanoviť podmienku, aby tlak v jednotlivých uzlových bodoch nepoklesol pod 1,5 násobok pretlaku 20 kPa, t.j., že pretlak v uzlových bodoch siete nesmie poklesnúť pod 30 kPa.

#### 4.1. Rozsah navrhovaných PZ

Tab. 15 miestne STL plynovody - návrh:

	dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
Malý Lapáš	D50	1280	HDPE MRS10 SDR11
	D63	4475	
	D90	2015	HDPE MRS10 SDR17,6

Dĺžky úsekov plynovodnej DS boli zaokrúhľované na celých 5 metrov.

#### 4.2. Nárast odberu ZP na bývanie v navrhovaných územiach

Tab.16 ZP na bývanie:

	počet BJ IBV	počet BJ HBV	m <sup>3</sup> /h	tis.m <sup>3</sup> /r
Malý Lapáš	346	0	484,4	622,8

#### 5. Ochranné a bezpečnostné pásma

Ochranné pásma jestvujúcich a budúcich PZ:

- STL plynovody a prípojky v extraviláne 4 m od osi
- STL plynovody a prípojky v intraviláne 1 m od osi

Bezpečnostné pásma jestvujúcich a budúcich PZ:

- STL plynovody v extraviláne 10 m od osi
- STL plynovody v intraviláne (2+0,5xD) m od osi

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

### 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Z hľadiska dopravnej polohy, obec sa nachádza v Nitrianskom okrese, 5,9 km východne od krajského mesta Nitra. Najvýznamnejšou cestnou komunikáciou, ktorá prechádza cez riešené územie je **rýchlostná cesta R1** v smere **Nitra – Banská Bystrica**. Ďalej je to cesta I. triedy I/51, ktorá smeruje na juhovýchod a zabezpečuje prepojenie miest Nitry s Levicami. Obe tieto cestné komunikácie však prechádzajú len okrajovými časťami katastrálneho územia obce a do zastavaného územia vôbec nezasahujú. Intravilánom obce prechádza ešte cesta III. triedy III/1662, ktorá má pre dopravnú obsluhu obce, vrátane cesty I/51, základný význam.

Podľa posledného platného ÚPN-R NSK je v katastrálnom území plánovaný cestný rozvojový zámer – realizácia cestného obchvatu Veľkého Lapáša.

#### Cestná doprava

Uvedená cesta I. triedy je významnou dopravnou spojnicou krajského mesta Nitra a okresného mesta Levice. Cesta I. triedy I/51 je v správe SSC (Slovenská správa ciest). Cesta III. triedy III/1662 slúži ako obslužná a prístupová komunikácia a je v správe VÚC NSK. Z cesty III. triedy vychádza niekoľko vjazdov na poľnohospodárske pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou.

#### **Miestne komunikácie**

Sú to cesty IV. triedy.

Stav niektorých miestnych komunikácií je nevyhovujúci, komunikácie v zlom stavebnotechnickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cesty III. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Po trasách miestnych komunikácií sú prevádzkované autobusové linky. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

#### **Účelové komunikácie**

Sieť ciest I. a III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti

chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a areálov poľnohospodárskeho družstva. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

### Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cestu III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy.

### Pešie komunikácie a priestranstvá

Pešie trasy v obci nie sú dobudované. Pešie trasy pozdĺž cesty III/1662 vyžadujú rekonštrukciu. Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou a rekonštrukciou chodníkov popri určených miestnych komunikáciách a vybudovať chodník popri ceste III. triedy III/1662 v zastavanom území obce.

### Statická doprava

Obec nemá vybudované dostatočné parkovisko pri cintoríne, kostole, obecnom úrade, obecnom športovisku. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov.

### Dopravné zariadenia

V obci sa v súčasnosti verejná ČSPHM nenachádza. Najbližšie verejné ČSPHM sa nachádzajú v meste Nitra rovnako aj významnejšie dopravné zariadenia. V návrhovom období vytvoriť územnotechnické predpoklady realizácie areálu dopravnej infraštruktúry vrátane ČSPHM v lokalite ÚPC „L“.

### Cestná hromadná doprava

Má významný podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi a službami. Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti krajského mesta zabezpečenie prímestskej autobusovej dopravou. Prímestskú dopravu zabezpečuje spoločnosť Arriva a.s.

Priamo obcou prechádza 1 linka autobusovej dopravy:

č.403 416 Nitra – Lapáš – Golianovo – Malý Cetín

Napojenie na diaľkovú hromadnú dopravu je zabezpečené zo susednej obce Veľký Lapáš. V obci sa nachádzajú 2 autobusové zastávky.

V návrhovom období sa uvedené cesty upravujú na nasledovné požadované parametre:

- mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 v zmysle STN 73 6101;
- mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
- v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii MZ 8,5(8,0)/50, resp. MOK 7,5/40 (funkčná trieda B3) v zmysle STN 73 6110.

### Ochranné pásma cestných dopravných trás

Rýchlostná cesta R1	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	100m
Cesta I. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	50m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

**Výpočet hluku z dopravy**

Výpočet je vypracovaný na základe metodických pokynov v zmysle zákona č.40/2002 Z.z. a vyhlášky MZ SR č.549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Pre zastavané územie je najväčším zdrojom znečistenia hlukom cesta I. triedy I/51.

Dopravné podklady cesta I/51

Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy ( CSD ) z roku 2015 v profile 81 170

- nákladné vozidlá	T = 1928 skutočných vozidiel
- osobné vozidlá	O = 9575 skutočných vozidiel
- jednoosobné vozidlá	M = 50 skutočných vozidiel
	S = 11553 skutočných vozidiel

## Základné parametre

- S - skutočné vozidlá	S = 11553
Sd celoročná priemerná denná intenzita	
$Sd = 0,93 \times S = 0,93 \times 11553 = 5249,85$	Sd = 10 744,29
- nd - priemerná denná hodinová intenzita	
$nd = Sd/16 = 10\,744,29/16 = 671,52$ skut. voz.	nd = 671,52
- v - výpočtová rýchlosť	v = 50km/hod
- F1 - vyjadruje vplyv percent. podielu nákl. áut	F1 = 2,9
- F2 - vplyv pozdĺžneho profilu	F2 = 1,13
- F3 - vplyv povrchu vozovky	F3 = 1,0
- Hodnota RPDI	5645

## Výpočet

- výpočet pomocnej veličiny "X"  
 $X = F1 \times F2 \times F3 \times nd = 2,9 \times 1,13 \times 1,0 \times 671,52 = 2200,57$
- výpočet ekvivalentnej hladiny hluku vo vzdialenosti 7,5m od osi krajného jazdného pruhu  
 $Y = 10 \log X + 40 = 10 \log 2200 + 40 = 73,43$  dB

Stanovenie vzdialenosti ekvivalentnej hladiny hluku LA = 60 dB od osi krajného jazdného pruhu.

- požadovaná hodnota útlmu U = 73,43 dB - 60 dB = 13,43 dB
- útlm 13,43 dB zodpovedá 47 m v zmysle grafu 2.3 metodických pokynov

## Záver

- celková vzdialenosť izofóny LA = 60 dB je vo vzdialenosti 7,5 + 47 = **54,5 m** od osi krajného jazdného pruhu.

**Cyklistická doprava**

ÚPN rieši návrh cyklotrasy:

- v smere na Horné vinohrady ;
- cyklistický chodník ako prípojku na systém regionálnych cyklotrás Nitra -Vráble;

### **Letecká doprava**

Dopravný úrad, ako dotknutý orgán štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle ustanovenia § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Vám oznamuje, že celé katastrálne územie obce Malý Lapáš sa nachádza v ochranných pásmach Letiska Nitra (ďalej len „letisko“), určených rozhodnutím Leteckého úradu Slovenskej republiky (právny predchodca Dopravného úradu) zn. 3151/313-1097-OP/2008 zo dňa 23.03.2009. Z ochranných pásiem vyplývajú pre územie obce nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy (vrátane použitia stavebných a iných mechanizmov), porastov a pod., ktoré je stanovené:

>> ochranným pásmom vodorovnej roviny s výškovým obmedzením 175,0 m n.m.Bpv,

>> ochranným pásmom kužeľovej plochy s výškovým obmedzením v rozmedzí nadmorských výšok 175,0 - 231,5 m n.m.Bpv, pričom obmedzujúce výšky stúpajú v sklone 1:25 /4 %/ v smere od letiska.

Terén v časti katastrálneho územia obce (v prílohe vyznačený zelenou farbou) už presahuje výšky určené ochranným pásmami letiska, tzn. tvorí prirodzenú leteckú prekážku. Vzhľadom na úroveň terénu, existujúce prekážky a s cieľom zjednodušiť proces posudzovania jednotlivých objektov boli rozhodnutím o určení ochranných pásiem v obci Malý Lapáš v tomto území stanovené obmedzenia aj nad rámec výškových obmedzení určených ochrannými pásmami letiska, pričom boli stanovené maximálne výšky, do ktorých je možné realizovať stavby a umiestňovať zariadenia nestavebnej povahy bez súhlasu Dopravného úradu. Výnimkou sú stavby, pri ktorých bude použitím stavebných mechanizmov maximálna stanovená výška prekročená. Tieto stavby je nutné v stupni územného konania, resp. v prvom stupni povoľovacieho procesu stavby s Dopravným úradom prerokovať. Maximálne výšky nad terénom stanovené na jednotlivých terénnych prekážkach zahŕňajú aj priestor v ich tesnej blízkosti. Týmto priestorom sa rozumie územie od hraníc terénnej prekážky do vzdialenosti, kde sa už maximálna stanovená výška nad terénom zhoduje s hodnotou stanovenou ochranným pásmom. Obmedzujúce výšky nad rámec výškových obmedzení určených ochrannými pásmami sú určené nasledovne:

S v zastavanom území obce je obmedzujúca výška 30 m nad terénom (terénom sa rozumie terén pred realizáciou stavby, tzn. pôvodný terén),

S mimo zastavaného územia obce je obmedzujúca výška 30 m nad terénom, maximálne však na úpätí terénnej prekážky č. 12 (terénna vyvýšenina vo východnej časti obce) do nadmorskej výšky 236,4 m n.m.Bpv a na úpätí terénnej prekážky č. 13 (terénna vyvýšenina v západnej časti obce) do nadmorskej výšky 246,4 m n.m.Bpv.

V ostatnom území obce platia obmedzenia určené ochranným pásmom vodorovnej roviny a ochranným pásmom kužeľovej plochy,

Nad tieto výšky je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez súhlasu Dopravného úradu v procese prerokovania územného plánu.

Ďalšie obmedzenie určené ochrannými pásmami letiska (zasiahnutá len časť územia obce) je stanovené:

ochrannými pásmami proti laserovému žiareniu, konkrétne ochranným pásmom bez laserového žiarenia, kde je zakázané zriaďovať, prevádzkovať a používať laserové zariadenia, ktorých úroveň vyžarovania by v ktoromkoľvek mieste ochranného pásma prevyšovala hodnotu 50 nW/cm<sup>2</sup>, pričom žiarenie nesmie zapríčiniť vizuálne rušenie letovej posádky lietadla.

Vyššie popísané ochranné pásma letiska sú znázornené vo výkresovej prílohe, ktorá je súčasťou tohto stanoviska.

Zároveň dávame do pozornosti, že v zmysle ustanovení § 28 ods. 3 a § 30 leteckého zákona je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri:

S stavbách a zariadeniach, ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavebných mechanizmov mohli narušiť vyššie popísané ochranné pásma letiska,

S stavbách alebo zariadenia vysokých 100 m a viac nad terénom /§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona/,

S stavbách a zariadeniach vysokých 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu /§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona/,

S zariadeniach, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice /§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona/,

S zariadeniach, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje /§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona/.

Ďalší stupeň územnoplánovacej dokumentácie, v ktorej budú zohľadnené a zapracované už uvedené obmedzenia vyplývajúce z ochranných pásiem letiska, žiadame predložiť k posúdeniu a odsúhlaseniu.

Ochranné pásma sú súčasťou výkresovej aj textovej záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie ako regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia územia. Ochranné pásma sú prehľadne zapracované v podrobnosti mierky M 1:5000 a M 1:2000.

### **Železničná doprava**

Územím obce Malý Lapáš železničná trať neprechádza. Najbližšia železničná stanica je stanica Nitra.

#### **Najdôležitejšie zásady a ciele riešenia zapracované v návrhu:**

1. Rešpektovať existujúce trasy ciest : I. a III. triedy. V obci sa nachádzajú cesty I/51 a cesta III/1662. Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete sa požaduje:
  - rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
  - mimo zastavaného územia rešpektovať dopravný koridor rýchlostnej cesty R1 , jej šírkové usporiadanie v kategórii R 24,5/100 a ochranné pásmo 100m od osi cesty;
2. mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
  - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii MZ 8,5/50 a MZ 8,0/50, vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110;
3. V grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie sú vyznačené, rešpektované existujúce trasy ciest a navrhnuté ich šírkové usporiadanie v súlade s STN 73 6110;



4. Mimo zastavané územie sú vyznačené a rešpektované ochranné pásma ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. Je navrhnuté umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačená ich pešia dostupnosť;
5. Cyklistické a pešie trasy sú navrhnuté a vyznačené i v širších vzťahoch k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110;
6. Návrh ÚPN obce je v súlade s nadradenou dokumentáciou ÚPN regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorý zabezpečuje majetkovú správu a prevádzku ciest II. a III. triedy, rešpektuje Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, rešpektuje ochranné pásmo cesty III. triedy 20m od osi vozovky na obe strany v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vyhlášky č.35/1984 Zb. Pri realizácii dopravných rozvojových zámerov rešpektovať zákon číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na vyhlášku číslo 35/1984 Zb., ako i príslušné STN (01820);
7. Na všetkých miestnych slepo ukončených komunikáciách sú navrhované otočky;
8. v zmysle STN 73 6110/Z1 - Projektovanie miestnych komunikácií Zmena 1. časť 16.3.17, v súlade s STN 83 7010 Ochrana prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, povinne realizovať na všetkých navrhovaných parkovacích plochách výsadbu vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi stojiskami.
9. Pri návrhu nových lokalít IBV, OV v blízkosti ciest I.. a III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov;
10. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít sú riešené systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu, v súlade s platnými STN a TP.
11. V návrhu sú vyznačené hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).
12. Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov (v zmysle § 48 a § 49 zákona č.364/2004 Z.z. o vodách) správca vodných tokov požaduje nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať:
  - o ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu a pod.), ktorá v prípade vhodných technických podmienok môže byť v súbehu s vodným tokom, a s následným - iba jedným spoločným križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
  - o križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a v súlade s STN 73 6201 „Projektovanie mostných objektov“,

- o žiadna časť navrhovaných objektov nesmie zasahovať do prietokného profilu vodného toku,
  - o za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasíť s organizáciou SVP š.p. a v prípade možnosti prednostne využívať už vybudované mostné objekty, ak to technické vybavenie záujmového územia umožňuje.
13. Pri zásahu do cesty I. a III. triedy postupovať v súlade so zákonom č.135/1961Zb.(Cestný zákon) v znení neskorších predpisov ,ako aj príslušné STN.
14. V zmysle § 3 ods. 2 cestného zákona, miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií vykonávajú obce, ako prenesený výkon štátnej správy.
15. Nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdne a spĺňať všetky kritériá, rozvoj inžinierskych sietí, odstavné plochy, účinná prepravná šírka. V rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb, riešiť peší pohyb a cyklistickú dopravu zvlášť medzi oboma susediacimi obcami .

## II. Údaje o výstupoch

### 1. **Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok

V obci Malý Lapáš sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava z rýchlostnej cesty R1, cesta III. triedy (III/1662), ako aj miestne komunikácie;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- výrobné prevádzky v mestách Nitra a Vrábľa.

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

1. Kotelňa na drevnú štiepku, PD Veľké Zálužie
2. Bioplynová stanica, P.G. TRADE spol. s r.o., Dvory nad Žitavou
3. Bioplynová stanica Malý Cetín, Bioplyn Cetín, Malý Cetín

**Tab. 17: Najbližšie veľké zdroje znečistenia k obci Malý Lapáš**

Zdroj	Prevádzkovateľ	Katastrálne územie	TZL 2019(t)	SOx 2019(t)	TOC 2019(t)	CO 2019(t)
Kotelňa na drevnú štiepku	PD Veľké Zálužie	Veľké Zálužie	11,2500	-	-	-

Bioplynová stanica	P.G. TRADE spol. s r.o.	Dvory nad Žitavou	-	12,2064	-	-
Bioplynová stanica Malý Cetín	Bioplyn Cetín	Malý Cetín	-	-	19,9627	20,68710

Zdroj: <http://www.air.sk/emissions.php>

**2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.**

Verejný vodovod viď. kapitola B I. 2.

Kanalizácia viď. kapitola B I. 2.

**3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi**

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Komunálny odpad v obci je vyvázaný v pravidelných intervaloch na skládku tuhého komunálneho odpadu STKO Kalná nad Hronom. Likvidáciu a odvoz komunálneho odpadu zabezpečujú Waste transport a.s. Mochovce. Separovaný zber vyvážajú NKS.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra:

- evidujú odvezené skládky (2) a opustenú skládku bez prekrytia (nelegálna skládka) (1);

Nelegálna skládka (1)

Miestny názov: Malý Lapáš

Registračné číslo: 1497

Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Rok vytvorenia skládky: 1965

Rok ukončenia skládkovania: 1991

Plocha: 4900 m<sup>2</sup>

Vzdialenosť od obydli: 350 m

Vzdialenosť od vodného zdroja: 450 m

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Odvezené skládky (2)

Špecifiká a parametre zvyšných dvoch odvezených skládok nie sú dostupné na portáli ŠGÚ Dionýza Štúra

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite ÚPC J zberový dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinnu - ekologickú hodnotu širšieho priestoru.

#### **4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)**

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

#### **Zat'azenie prostredia hlukom**

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1662, ktorá obcou prechádza severojužným smerom a vyúsťuje na cestu I. triedy I/51. Všetky uvedené cesty sú zdrojom hluku a vibrácií. Realizácia južného obchvatu na ceste I./51 si v budúcnosti vyžiada aj protihlukové opatrenia na ochranu skupinového osídlenia – Malý a Veľký Lapáš. Negatívny vplyv na časť územia k.ú. M. Lapáš má aj Rýchlostná cesta R1.

#### **5. Žiarenie a iné fyzikálne polia**

##### Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celá časť zastavaného územia obce do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). /*vid'. výkres č.4/*

#### **6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)**

Podľa vyjadrenia Ministerstva životného prostredia SR – Odbor štátnej geologickej správy a Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela a ani svahové deformácie.

V území sa nenachádza ložisko nevyhradeného nerastu a predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

## C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

### I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Z hľadiska vzťahov k vyššej územnej jednotke leží obec v spádovom území krajského mesta Nitra, z čoho vyplývajú jeho silné gravitačné väzby na mesto ako centrum administratívno-správne, kultúrno-spoločenské, ale i centrum hospodárskych aktivít, vybavenosti a školstva.

Od roku 1960 do roku 1990 bola spolu s časťou Veľký Lapáš súčasťou obce Lapáš. Od roku 1990 po úspešnom referende je Malý Lapáš opäť samostatnou obcou. Obe dnes samostatné obce predstavujú dva administratívne autonómne celky s previazanou infraštruktúrou.

- Obec susedí s katastrami obcí:
- na severe s k.ú. Pohranice;
- na severozápade s k.ú. Nitrianske Hrnčiarovce, k.ú. Chrenová – mesto Nitra ;
- na juhu k.ú. Veľký Lapáš ;
- na východe k.ú. Dolné Obdokovce;
- Z hľadiska dopravnej polohy, obec sa nachádza v Nitrianskom okrese, 5,9 km východne od krajského mesta Nitra. Najvýznamnejšou cestnou komunikáciou, ktorá prechádza cez riešené územie je rýchlostná cesta R1 v smere Nitra – Banská Bystrica. Ďalej je to cesta I. triedy I/51, ktorá smeruje na juhovýchod a zabezpečuje prepojenie miest Nitry s Levicami. Obe tieto cestné komunikácie však prechádzajú len okrajovými časťami katastrálneho územia obce a do zastavaného územia vôbec nezasahujú. Intravilánom obce prechádza ešte cesta III. triedy III/1662, ktorá má pre dopravnú obsluhu obce, vrátane cesty I/51, základný význam.

Rýchlostná cesta R1 a cesta I. triedy I/51 je vo vlastníctve a v správe štátu (výkon zabezpečuje SSC a NDS) a cesta III. triedy III/1662 je v správe RSÚC Nitra a.s.,

Z hľadiska verejnej dopravy, obec má vzhľadom na svoju polohu pri cestnom ťahu I/51 dobré zabezpečenie autobusovou dopravou a to tak diaľkovou ako aj prímestskou autobusovou dopravou. Priamo obcou prechádza 1 linka autobusovej dopravy:

č.403 416 Nitra – Lapáš – Golianovo – Malý Cetín

Cez územie obce železničná trať neprechádza. Najbližšia železničná stanica je stanica Nitra vzdialená od obce 11,5 km.

Od krajského mesta Nitra je obec vzdialená 5,9 km.

Administratívne je obec zaradená do okresu Nitra (NUTS IV), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS III) a do NUTS II Západné Slovensko.

Obec je členom regionálneho združenia obcí Dolná Nitra. V súčasnosti patrí obec i do Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) a Nitrianskeho regionálneho združenia miest a obcí.

## II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

### 1. **Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia**

#### Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zaradenie obce Malý Lapáš nájdeme v tab. 18.

**Tab. 18: Začlenenie obce Malý Lapáš do Alpsko - himalájskej sústavy**

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska sústava	Panónska panva	Západopanónska panva	Malá dunajská kotlina	Podunajská nížina	Podunajská pahorkatina, Podunajská rovina	Žitavská pahorkatina

Zdroj: Mazúr, E., Lukniš, M. 1986, *Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava*

Podľa morfológicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- *pahorkatina, mierne členitá*
  - *pahorkatina, stredne členitá* - západná časť záujmového územia;
- (Zdroj: *mapka geology*)

Katastrálne územie obce leží v nadmorskej výške 155 – 246 m n. m. a stred obce dosahuje 170 m.n.m.

Krajina je mierne členitá, vhodná pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo.

#### Hydrogeologické a hydrogeografické pomery

Z hydrogeologického hľadiska spadá riešené územie do regiónu: **neogén Žitavskej pahorkatiny NQ073**. Povrchové vody riešeného územia sú zastúpené vodným tokom Kadaň, ktorý preteká zo severu na juh územím obce. Celé riešené územie patrí do povodia rieky Nitra.

(P. Malík a J. Švasta 2002, *Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky*)

#### Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je

každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia  
/Zdroj: podnemapy.sk/
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:  
Časť katastrálneho územia je náchylná na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v postihnutých lokalitách je stredná až silná (lokalita Lefantovské úhory, Jágerská pustatina, Nad Dolnými lúkami, Dežovské - vinohrady).  
/Zdroj: podnemapy.sk/
- náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - nie je (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)  
/vid'. výkres č.4/

Ložiská nerastných surovín

vid'. kapitola B I. 3

## 2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Malý Lapáš má klímu charakteristickú pre teplú klimatickú oblasť, mierne suchý okrsok s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, počet letných dní v roku je nad 50. Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 - 800 mm. (Atlas krajiny SR, 2002) Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 3-4 m/s.

### Charakteristika klimatických rajónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 19:

Okrsok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
T4	Teplý, mierne suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, lz = 0 až -20
T5	Mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou	január do -3°C, lz = 60 - 120

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Ostatné priemerné charakteristiky (SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu: 8-9 °C
- priemerná teplota vzduchu v júli: 16-18 °C
- priemerná ročné úhrny zrážok: 600 - 800 mm
- prevládajúce prúdenie vzduchu: SZ

## 3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií

znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

V Nitrianskom kraji, v okrese Nitra a v širšom okolí, sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia, podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

**4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)**

Hydrológia – vodohospodárske pomery

Povrchové vody

**Vodné toky**

Katastrálnym územím obce Malý Lapáš, priamo cez zastavané územie obce, preteká v smere zo severu na juh vodný tok Kadaň, ktorý je v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Nitra. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov je vodný tok zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

**Vodné hospodárstvo**

Zásobovanie pitnou vodou

Zásobovanie sídelného útvaru Malý Lapáš je napojením na rozvádzacie vodovodné potrubie v obci Veľký Lapáš. Pred obcou Malý Lapáš je na vodovodnom ráde osadená vodomerná šachta.

Zdrojom vody pre obec Malý Lapáš a súčasne aj pre obec Veľký Lapáš a Golianovo je vodojem Babindol 2x250 m<sup>3</sup>(226,0/223,0 m.n.m.). Z vodojemu Babindol je vybudované prívodné vodovodné potrubie PVC DN 150, ktoré zásobuje obec Veľký Lapáš a následne cez rozvodnú sieť aj obec Malý Lapáš. Vodojem Babindol je zásobovaný vodou z diaľkovodného systému Gabčíkovo-Nové Zámky-Vráble, cez vodojem Dyčka.

Z vodojemu Babindol je pitná voda dopravovaná do sídelného útvaru Malý Lapáš v jednom tlakovom pásme – gravitačne – I.tlakové pásmo. V západnej časti obce je vybudovaný objekt automatickej tlakovej stanice pre zvýšenie tlaku vo vodovodnej sieti – II.tlakové pásmo.



## Znečistenie povrchových vodných tokov

### Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

### Vodné plochy

V k.ú. Malý Lapáš sa v CHA Lapášsky park nachádza vodná plocha, ktorej odvodnenie, z dôvodu cirkulácie vody, je súčasťou návrhu ÚPN obce Malý Lapáš.

### Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa využívajú zväčša na polievanie záhrad. Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia.

### Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodohospodársky významných vodných tokoch 10m od vonkajšej päty hrádze, resp. od brehovej čiary obojstranne, pri vodných tokoch minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. Obec Malý Lapáš je zaradený podľa Prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. do zoznamu obcí zraniteľných oblastí pod číselným kódom 555851.

#### Minerálne a geotermálne vody, pramene

##### *Minerálne pramene a pramene*

V k.ú. obce Malý Lapáš sa žiadne pramene nevyskytujú. Najbližšie minerálne pramene sa nachádzajú v Tvrdošovciach, v Poľnom Kesove a Podhájskej.

##### *Geotermálna vody*

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese.

Záujmové územie obce Malý Lapáš nespadá do žiadnej vymedzenej geotermálnej oblasti.

Najbližšie geotermálne a termálne kúpaliská sa nachádzajú v Poľnom Kesove, Podhájskej, Diakovciach a v Tvrdošovciach.

#### Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. obce Malý Lapáš sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.

#### Riziko povodní

Katastrálnym územím obce Malý Lapáš, priamo cez zastavané územie obce, preteká v smere zo severu na juh vodný tok Kadaň, ktorý je v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, odštepny závod Nitra. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov je vodný tok zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky.

Pre ďalší rozvoj, či už bytový, výrobný, športový alebo rekreačný upozorňuje SVP, š.p. na oprávnenie pri správe vodných tokov, kde v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. podľa § 49 môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami, v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku, sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

V potenciálnom záplavovom území toku Kadaň ani v jeho blízkosti sa s novou bytovou výstavbou nepočíta. Ohrozené však môžu byť jestvujúce – pôvodné objekty, ktoré sa nachádzajú v kritickej blízkosti toku. Toto sú potenciálne ohrozené objekty a tie je potrebné chrániť.

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzí
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku  $Q_{100}$  – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.

Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce.

Stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.

V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

#### Záver:

1. Zabezpečiť vykonanie preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovať retenčnú schopnosť územia, zabezpečiť akumuláciu vôd v lokalitách na to vhodných, ktoré chránia obec pred zaplavením územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.

2. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde vzniknú a neodvádzať ich do recipientu.

3. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územie, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.

4. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd. ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.

5. Pri činnostiach plánovaných na pobrežných pozemkoch vodohospodársky významných vodných tokov (Jabloňovka , Sikenica), kde je ochranné pásmo 10 m od brehovej čiary a na pobrežných pozemkoch drobných vodných tokov, kde je ochranné pásmo 5 m od brehovej čiary, je potrebný súhlas OÚ Levice, OSŽP, ŠVS, podľa § 27 vodného zákona.

6. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci katastrálneho územia obce Malý Lapáš.

V záujme zabezpečenia ochrany riešeného územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami a v súlade s „Povodňovým plánom záchranných prác“.

## 5. **Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd**

### Pôdne typy

Orná pôda je sústredená najmä v južnej a západnej časti katastrálnych území k.ú. Opatovce a Kňazice, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov. Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhozápadnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ	HPJ (hlavné pôdne jednotky)
11	- fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) (FMG)
12	- fluvizeme glejové, ťažké (FMG)
44	- hnedozeme kultizemné, zo spraší, stredne ťažké (HMa)
45	- hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké (HMm, HMI)
46	- hnedozeme kultizemné , zo sprašových hlien, ťažké (HMa)
47	- regozeme kultizemné a hnedozeme kultizemné, erodované, zo spraší, ornica je u hnedozemí vytvorená zo zvyšku B-horizontu, u regozemí orbou spráše po eróznom zmytí pôdneho profilu, v komplexe prevládajú regozeme (viac ako 50%), stredne ťažké (RMa, HMa <sup>e</sup> )
50	- hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké (HMg)
51	- hnedozeme kultizemné, pseudoglejové, lokálne pseudogleje kultizemné, zo sprašových a polygenetických hlien, ťažké (HMag, PGa)
52	- hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké (HMe, RM)
53	- hnedozeme kultizemné erodované a regozeme kultizemné z polygenetických hlien a z neogénnych sedimentov, v komplexe prevládajú hnedozeme erodované (menej ako 50%), ťažké

- 54 - hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké

Pôdne typy v riešenom území:

**FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) a ťažké**

- sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Glejové pôdy s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.
- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

**HMm - hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké**

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

**HM - hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké**

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

**RM, HMe - regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach**

- Ornica je u HMe vytvorená zo zvyšku B horizontu, u regozemí je ornica vytvorená zo spraše po úplnom zmytí profilu HM. V komplexe prevládajú regozeme, stredne ťažké
- sú to pôdy s veľmi tenkým svetlým humusovým horizontom, ktorý sa vytvoril na viatych pieskoch, na íloch, slieňoch alebo sprašiach. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou odstránené pôvodné pôdy. Hnedozeme erodované sú pôdy, u ktorých sa humusový horizont vytvoril z B horizontu.
- typologicky produkčná kategória: O5 (stredne produkčné orné pôdy)

HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, často s prímесou skeletu, ťažké

- sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu).

Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere pôdy ťažké (ilovitohlinité). (Lukniš a kol., 1972)  
Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy v zastúpení 3., 4., 5., 6. a 8. kvalitnej skupiny pôd.

Produkčná schopnosť pôdy

V k.ú. Malý Lapáš sú dominantné produkčné orné pôdy O4 a stredne produkčné pôdy O5. V severnej časti k.ú. sú v nízkej miere zastúpené stredne produkčné polia a produkčné trávne porasty OT1.

#### Vodná a veterná erózia

**Vodná a veterná erózia** predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (*Stred'anský, 2000*). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulátnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podmieľanie brehov vodných tokov a zanášanie úpätí svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajinnej štruktúry.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia

/Zdroj: [podnemapy.sk/](http://podnemapy.sk/)

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:

Časť katastrálneho územia je náchylná na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v postihnutých lokalitách je stredná až silná (lokalita Lefantovské úhory, Jágerská pustatina, Nad Dolnými lúkami, Dežovské - vinohrady).

/Zdroj: [podnemapy.sk/](http://podnemapy.sk/)

- náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - nie je (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

/vid'. výkres č.4/

#### Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkového energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na

jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280).

#### *Osobitne chránené pôdne zdroje*

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02. Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7°, fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

V siedmej skupine nachádzame kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké a kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké).

V ôsmej skupine nachádzame kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké a gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké.

V deviatej skupine nachádzame kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké.

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

- Kód BPEJ – 0111002 – 3.skupina
- Kód BPEJ – 0144002 – 3.skupina
- Kód BPEJ – 0144202 – 3.skupina
- Kód BPEJ – 0145002 – 4.skupina
- Kód BPEJ – 0146203 – 4.skupina
- Kód BPEJ – 0150002 – 4.skupina
- Kód BPEJ – 0112003 – 5.skupina
- Kód BPEJ – 0151003 – 5.skupina
- Kód BPEJ – 0153203 – 5.skupina
- Kód BPEJ – 0147202 – 6.skupina
- Kód BPEJ – 0151203 – 6.skupina
- Kód BPEJ – 0151403 – 6.skupina
- Kód BPEJ – 0152402 – 6.skupina
- Kód BPEJ – 0153403 – 6.skupina
- Kód BPEJ – 0154673 – 8.skupina

**Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôdy.**

**Tab. 20: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v obci Malý Lapáš**

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitost' a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrnitost' pôdy
0111002	teplý, veľmi suchý, nížinný	FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0144002	teplý, veľmi suchý, nížinný	HMa hnedozeme kultizemné, zo spraší, stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0144202	teplý, veľmi suchý,	HMa hnedozeme	mierny svah 3° - 7°, južná,	pôda bez skeletu	stredne ťažké pôdy (hlinité)



	nížinný	kultizemné, zo spraší, stredne ťažké	východná a západná expozícia	(obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0145002	teplý, suchý, nížinný veľmi	HMm, HMI - hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0146203	teplý, suchý, nížinný veľmi	HMa - hnedozeme kultizemné, zo sprašových hlin, ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0150002	teplý, suchý, nížinný veľmi	HMG - hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0112003	teplý, suchý, nížinný veľmi	FMG - fluvizeme glejové, ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0151003	teplý, suchý, nížinný veľmi	HMag, PGa - hnedozeme kultizemné, pseudoglejové,	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

		lokálne pseudogleje kultizemné, zo sprašových a polygenetických hĺn, ťažké		hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0153203	teplý, suchý, nížinný	veľmi HMe, RM - hnedozeme kultizemné erodované a regozeme kultizemné z polygenetických hĺn a z neogénnych sedimentov, v komplexe prevládajú hnedozeme erodované (menej ako 50%), ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0147202	teplý, suchý, nížinný	veľmi RMa, HMa <sup>e</sup> - regozeme kultizemné a hnedozeme kultizemné, erodované, zo spraší, ornica je u hnedozemí vytvorená zo zvyšku B-horizontu, u regozemí orbou spraše po eróznom zmytí pôdneho profilu, v komplexe prevládajú regozeme (viac ako 50%), stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0151203	teplý, suchý, nížinný	veľmi HMag, PGa - hnedozeme kultizemné, pseudoglejové, lokálne	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

		pseudogleje kultizemné, zo sprašových a polygenetických hĺn, ťažké		pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)		
<b>0151403</b>	teplý, suchý, nížinný	veľmi	HMag, PGa - hnedozeme kultizemné, pseudoglejové, lokálne pseudogleje kultizemné, zo sprašových a polygenetických hĺn, ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
<b>0152402</b>	teplý, suchý, nížinný	veľmi	HMe, RM - hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
<b>0153403</b>	teplý, suchý, nížinný	veľmi	HMe, RM - hnedozeme kultizemné erodované a regozeme kultizemné z polygenetických hĺn a z neogénnych sedimentov, v komplexe prevládajú hnedozeme erodované (menej ako 50%), ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

0154673	teplý, veľmi suchý, nížinný	HMe, RM - hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25°. HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12° - 17°, južná, východná a západná expozícia	pôdy bez skeletu alebo slabo skeletovité pôdy, hlboké, stredne hlboké (30 - 60 cm) až plytké pôdy (do 30 cm)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
---------	-----------------------------	---	---	--	-----------------------------

Zdroj: LINKES, PESTUN, DŽATKO: Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdo - ekologických jednotiek; Bratislava 1996, 104s.

### Osobitne chránené pôdne zdroje

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy nachádzajú: k. ú. Malý Lapáš 0144002 (3. stupeň kvality), 0146203 (4. stupeň kvality), 0150002 (4. stupeň kvality), 0112003 (5. stupeň kvality), 0151003 (5. stupeň kvality).

### Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravných, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

## 6. Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy

### Flóra a fauna v k.ú. Malý Lapáš

#### Flóra

##### Fytogeografické pomery

Na druhové zloženie rastlinstva vplyva najmä geologické podložie, pôda, reliéf a nadmorská výška. V riešenom území obce Malý Lapáš je reálna vegetácia kultúrnej krajiny výrazne poznačená vplyvom človeka, nakoľko sa jedná o silne urbanizované a intenzívne využívané územie. Preto sa v záujmovom území zachovalo len málo prírodných vegetačných prvkov.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia, (enviroportal.sk), spadá územie do kategórie:

- 1) Okres - Žitavská pahorkatina
- 2) Oblasť - pahorkatinná
- 3) Podzóna - nížinná
- 4) Zóna - dubová

V záujmovom území sa nachádzajú lesy o výmere 15,5937 ha. Lesy v záujmovom území obce Malý Lapáš spadajú do LHC Zobor. Lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch. Druhové zloženie lesov: agát (76,24%), cer (13,15%), jaseň (3,75%), javor (2,64%), jelša (0,32%), topoľ (1,24%), topoľ šlachtený (2,33%), ostatné listnaté dreviny (0,32%). /Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

V záujmovom území boli zmapované nasledovné mapovacie vegetačné jednotky (Michalko a kol., 1986): *Karpatské dubovo - hrabové lesy a Dubové a dubovo-cerové lesy*.

#### **Nížinné dubové lesy**

##### **Ls2.1 Karpatské dubovo - hrabové lesy**

- V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáčí, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podraze dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytne (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytne (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a

heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Stachys sylvatica*, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

### Ls3.4 Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*)

- sú xerotermofilné lesy na kambizemiach, rendzinách i na hnedozemiach. Vedúcimi druhmi sú dub zimný (*Quercus petraea*) a dub cerový (*Quercus cerris*). Miestami sa vyskytujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*) alebo dub sivozelený (*Quercus pedunculifolia*) či dub letný (*Quercus robur*). Iných drevín ich dopĺňa javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), Krovinná vrstva je bohatá a tvoria ju najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa gallica*) a rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*).

Pozdĺž vodných tokov sa vyskytujú zvyšky jaseňovo-brestovo-dubových lužných lesov – tvrdý luh.

Porasty lesov pokrývajú menšiu časť záujmového územia a plynule prechádzajú do voľnej urbanizovanej krajiny s plochami ornej pôdy a trvalých trávnych porastov, NDV, sprievodnej zelene pozdĺž tokov a ciest, vo východnej časti k.ú. Malý Lapáš sú výrazné plochy viníc.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je v záujmovom území zastúpená v menšom počte, v podobe plošných formácií, ale i vo forme líniových porastov. Druhové zloženie porastov NDV je zastúpené prevažne dubinami, hrabom, javorom poľným, topolom a náletovými inváznymi drevinami, napr. bazou čiernou alebo agátom bielym.

## **Fauna**

Zo zoogeografického hľadiska je územie významným spojovacím článkom medzi panónskou a karpatskou faunou, provinciou stepí a provinciou listnatých lesov. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

### **Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov**

- malá časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov, kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. Zvlášť ochrana je sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

### **Živočíšne spoločenstvo polí a lúk**

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky.

Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne v západnej, severnej a východnej časti od zastavaného územia obce.

### Živočíšne spoločenstvo ľudských sídiel

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus desumanus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydli robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dáždovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobyľky.

### Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vôd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať slávika obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

## 7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana

Riešené územie je využívané poľnohospodársky. Územie je mierne členité, pahorkatinné. Kataster obce Malý Lapáš je charakteristický výrazným zastúpením intenzívne využívanej omej pôdy, zvyšné časti tvoria lúky, vodné toky, vo východnej časti katastrálneho územia sú zastúpené vinohrady. V malých segmentoch sú zastúpené remízky, cesty a poľné cesty lemujú stromoradia vyšších vzrastlých drevín, väčšinou ovocných. V krajinskej štruktúre riešeného územia má veľké zastúpenie nielen poľnohospodárska pôda, ale i nepoľnohospodárske plochy. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvnené a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v katastrálnom území je síce nepatrné, avšak má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

Ku krajinskej scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri tokoch, nelesnej stromovej vegetácie, či farebnosť miestnych viníc v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované občasnými remízkami vyššej zelene, vodnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodné prvky, ale i sídelná štruktúra obce, línie cestných telies, či línie elektrických vedení.

Štruktúra krajinnej pokrývky (%)  
viď. kapitola. (B.I.1.)

**8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)**

**Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry**

**Chránené územia prírody**

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č.454/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

**Územná ochrana**

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Okresný úrad , Odbor starostlivosti o životné prostredie), v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

- súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:
- významný krajinný prvok možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).



- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom Environmentálneho fondu (§ 6, ods. 1).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).
- obstaráť Dokument starostlivosti o dreviny - DSOD (aj čiastkového) ako odborného podkladu k ÚP a MÚSES, ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany.
- obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín.
- určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
- poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,
- určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.

Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je kompetencia obce - § 69 ods. 1 písm. g/ zákona č. 543/2002 Z. z.

Funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, resp. sem neumiestňovať budovy a stavebné zámery.

NATURA 2000

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Túto sústavu tvoria dva typy území:

- územia európskeho významu
- chránené vtáčie územia  
Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR).  
Do riešeného územia nezasahuje žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie ani žiadne územie európskeho významu.

Ekologicky významné segmenty krajinyÚzemný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny:

- biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

V návrhu ÚPN sú zapracované a rešpektované všetky prvky ÚSES, ktoré do k.ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, (2012) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Nitra (2019).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, zároveň ako EVSK /ekologicky významné segmenty krajiny/, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha

- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov
- mokrade: 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prirodzenou prevahou duba: 400 rokov
- les s prirodzenou prevahou drevín mäkkého luhu – 60 rokov

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky :

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je definované:

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie prirodzeného vývoja ich spoločenstiev.

Význam biocentra je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Biocentrum regionálneho významu predstavujú oblasť alebo časť krajiny so zvláštnym významom pre daný región, ktorá umožňuje za vhodných podmienok existenciu prirodzených ekosystémov a ich trvalý prirodzený vývoj.

2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentra a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Význam biokoridoru je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Ide o prvok krajiny štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou, príp. inou funkciou.

3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentra a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Ostatné ekostabilizačné prvky:

Genofondovo významné lokality (GL) predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálová et al., 2014). Sú to lokality, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosť ohrozených a chránených druhov, reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť.

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK) sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou. Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Lów et al. 1995). Podľa metodických pokynov (Bohálová et al., 2014) sú EVSK z metodologického

hľadiska základom pre návrh jednotlivých prvkov ÚSES, stávajú sa základom pre vymedzenie biocentier, príp. môžu mať vplyv na trasovanie biokoridorov. Ide o vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávajúcu funkciu (tlmia neaktívne dôsledky ľudskej činnosti).

Koeficient ekologickej stability (KES) vypočítaný podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007) dosahuje hodnotu 1,37 (2. stupeň ekologickej stability) - krajina s nízkou ekologickou stabilitou (0,51 – 1,50). Dôvodom je vysoký podiel poľnohospodársky využívannej pôdy a nedostatočný podiel lesov a iných ekologicky hodnotných krajinných segmentov na celkovej ploche riešeného územia.

### Chránené územie a prvky ÚSES

ÚSES regionálneho významu v k. ú. Malý Lapáš

Hoci katastrálnemu územiu obce Malý Lapáš dominujú veľkoblokové plochy ornej pôdy, v území sa vyskytujú aj ekologicky významné prvky. Základom kostry ekologickej stability v obci je biokoridor regionálneho významu (RBk15) vodný tok Kadaň. Jedná sa o vodohospodársky významný tok (európsky kód SKN0056). Jeho význam je pre ekologickú stabilitu z hľadiska vhodnej štruktúry, druhového zloženia brehových porastov a migráciu vodného vtáctva hodnotný. Zo severozápadnej strany od intravilánu obce zasahuje biocentrum regionálneho významu RBc1 Taraň. Cieľom územného systému ekologickej stability je vytvorenie čo najpriaznivejšej štruktúry krajiny.

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

### **RBk15 Biokoridor regionálneho významu Kadaň (ÚPN v znení ZaD1 Nitrianskeho kraja 2015, RÚSES okresu Nitra 2019)**

Dĺžka / šírka biokoridoru existujúca: 6,35 km + 3,53 km / 170 – 350 m

Dĺžka / šírka / výmera biokoridoru navrhovaná: 18,59 km / 50 – 170 m / 123,75 ha

Celkovo v k.ú. Štitáre, Pohranice, Malý Lapáš, Golianovo, Veľký Cetín

Stav biokoridoru: prevažne vyhovujúci

Jeden z najdlhších regionálnych biokoridorov, prechádzajúci k.ú. 5-tich obcí v rámci okresu Nitra.

Tento prevažne hydrický biokoridor spája 2 nadregionálne významné prvky ÚSES, t.j. **NBc Zoborské vrchy a NBk rieka Nitra** a v severnej časti sa spája aj s **RBc Kolíňanský vrch**, čím je toto územie prepojené so Zoborom. Osou biokoridoru je približne od územia Kolíňanského vrchu potok Kadaň, ktorý preteká VN Golianovo (cca 31 ha) a v k.ú. obce Veľký Cetín, severne od intravilánu sa stáča smerom na severo-západ a západ a vlieva sa do rieky Nitry.

V biokoridore sa vyskytujú súvislé plošné porasty drevín, ktoré sú v intravilánoch obcí a v blízkosti ornej pôdy nahradené najmä travinno-bylinnými porastmi len s ojedinelým výskytom drevín. Miestami sa biokoridor rozširuje a jeho súčasťou sa stávajú zamokrené územia. Biokoridor je významný najmä pre migráciu živočíchov, zvlášť pre vodné vtáctvo.

Ohrozenie biokoridoru:

- viacero dopravných bariér – v k.ú. Malý Lapáš cesta I. triedy I/51 Nitra – Vrábľa,
- intravilán obce a najmä rozširujúca sa výstavba rodinných domov a pridomových záhrad v týchto intravilánoch,
- poľnohospodárstvo – chemizácia a nevhodné postupy obrábania veľkoblokovej ornej pôdy nachádzajúcej sa v okolí biokoridoru,
- prenikanie nepôvodných, invázných druhov rastlín do brehových porastov a porastov ekotónu,

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o brehové porasty, zohľadňovať ich hlavnú funkciu a realizovať ich pravidelnú údržbu (vrátane krovitých porastov),
- uprednostňovať minimálnu chemizáciu poľnohospodárstva a podporovať alternatívny spôsob hospodárenia na poľnohospodárskej pôde v okolí biokoridoru,
- obmedziť rozširujúcu sa výstavbu rodinných domov intravilánov obcí do územia biokoridoru,
- vylúčiť aplikáciu chemických prostriedkov (napr. pesticídov a rodenticídov) v okolitej poľnohospodárskej krajine,
- zabrániť introdukcii invázných druhov, ktoré svojim agresívnym správaním znižujú druhovú diverzitu biokoridor,

### **GL12 Genofondová lokalita Lapášsky park (RÚSES okresu Nitra 2019)**

Výmera: 2,48 ha

Prvá písomná zmienka o Lapášskom parku pochádza z roku 1630. Územie CHA Lapášsky park bolo vyhlásené v roku 1982 Uznesením z 8. plenárneho zasadnutia ONV v Nitre, uskutočneného dňa 6.10.1982, 3. stupeň ochrany - vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2004 z 10.5.2004 - účinnosť od 1.7.2004. Je v správe ŠOP SR – CHKO Ponitrie. Ochranné pásmo CHA Lapášsky park určené nemá. Park má pestrú dendrologickú skladbu, pozoruhodná je 150-ročná lipa (*Tilia*) a z ďalších starších jedincov, napr. borovica hladká (*Pinus strobus*), sofora japonská (*Sophora japonica*), kalykant floridský (*Calycanthus floridus*) a paulovnia plstnatá (*Paulownia tomentosa*). Slúži na ochranu historického parku (lesoparku) v okolí kúrie severne od intravilánu obce Malý Lapáš pri bývalej vinohradníckej družstevnej pivnici. Plocha parku v časti Jáger (Egeri puszta) bola značne zredukovaná výsadbou ovocného sadu (Agro – Dvor, s.r.o. Pohranice). V Lapášskom parku sa vyskytuje typ biotopu X9 Porasty nepôvodných drevín.

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: nezistené

Identifikácia prípadného ohrozenia:

- budovanie nových stavieb okrem objektov drobnej architektúry (mobiliárov)
- rozširovanie výstavby rodinných domov z južnej a juho-západnej strany parku,
- poľnohospodárska činnosť (ovocné sady a orná pôda) zo S strany parku,
- rozširovanie invázných a ruderalných druhov rastlín.

Manažmentové opatrenia:

- zabrániť rozširovaniu porastov invázných a ruderalných druhov,
- zrealizovať prieskum zdravotného stavu drevín a zabezpečiť revitalizáciu poškodených drevín,
- zosúladiť všetky aktivity realizované v území Lapášskeho parku s ochranou prírody danej lokality,
- nerozširovať zastavané plochy.

### **EVSK57 Ekologicky významný segment krajiny Taraň (RÚSES okresu Nitra 2019)**

**Biocentrum regionálneho významu , RBC1 Taraň (ÚPN v znení ZaD1 Nitrianskeho kraja 2015)**

Výmera: 13,10 ha

Severozápadne od intravilánu obce Malý Lapáš sa nachádza lesný komplex s porastmi cerín semenného pôvodu so 100% podielom duba cerového (*Quercus cerris*) Ls3.4 Dubovo-cerové lesy (91M0), ktoré miestami striedajú súvislé porasty monokultúr agátin Ls0.2 Monokultúry agáta bieleho *Robinia pseudoacacia* (95%) ajaseňa štíhleho (*Fraxinus excelsior*) (5%). Tento EVSK zohráva dôležitú úlohu v okolitej homogénnej poľnohospodárskej krajine a je pravdepodobne významný pre migrujúce živočíchy, príp. slúži ako refúgium. Viac ako polovica hranice (od východu až po západ) územia tohto lesného porastu je atakovaná rozširujúcou sa výstavbou rodinných domov.

### **EVSK29 Ekologicky významný segment krajiny Mozaiky Žitavskej pahorkatiny / Mozaika**

Horné vinohrady – Stará hora (RÚSES okresu Nitra 2019)

Výmera: 46,98 ha (spolu v k.ú. Malý Lapáš a k.ú. Veľký Lapáš)  
 Mozaikové štruktúry s tradičným spôsobom využívania územia s historickým aspektom, s úzkopásovou formou ornej pôdy, vinohradov, ovocných sádov a TTP. Sú ohraničené s rôzne širokými pásmi líniových drevinových porastov, čím prispievajú k zvyšovaniu biodiverzity v tomto type krajiny.

#### ÚSES miestneho významu v k. ú. Malý Lapáš:

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú interakčné prvky, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny. Sú nimi maloplošné lesíky, vysokokmenné sady, lúky, cintorín, areály vyhradenej zelene, medze s líniovou vysokou zeleňou. V k.ú. obce Malý Lapáš sa nachádzajú interakčné prvky líniové IPL i plošné IPP:

#### *Interakčné prvky líniové jestvujúce*

##### **IPL1 – Lesný pozemok v lokalite „Medze“**

Hospodársky lesík pretiahnutého tvaru. Pôvodne dubina, dnes prevažuje agát biely.

##### **IPL2, IPL3 – Líniová zeleň (NDV) za „Hornými vinohradmi“**

Poľné cesty po obvode vinohradov s líniovou zeleňou trávnatých porastov a drevín. Značné zastúpenie agáta bieleho.

##### **IPL4 – Líniová zeleň (NDV) v ulici „Nový dvor“**

##### **IPL5 – Líniová zeleň (NDV) v lokalite „Jágerská pustatina“**

#### *Interakčné prvky plošné jestvujúce*

##### **IPP1 – Ovocný sad v lokalite „Jager“**

##### **IPP2 – Nelesná stromová a krovinná vegetácia pri Pohranickej ceste**

##### **IPP3 – Lesný pozemok v lokalite „Nad krížnicou“**

Lokalita mala zmenené druhové zloženie (výsadbou euroamerických topoľov) a vzhľadom na svoju malú výmeru je ekologicky nie lesom ale ekotonom. Podrast tvorili kry pôvodných druhov.

##### **IPP4 – Trvalý trávny porast v lokalite „Nad krížnicou“**

#### *Interakčné prvky líniové navrhované*

##### **IPLn1-Líniová zeleň „Čerešňová ulica“ – „Horné vinohrady“**

##### **IPLn2-Líniová zeleň (NDV) nad „Zemianskou ulicou“**

##### **IPLn3-Líniová zeleň (NDV) nad „Hornými lúkami“**

##### **IPLn4-Líniová zeleň (NDV) nad „Hornými lúkami“, pokračovanie až po EVSK 57**

##### **IPLn5-Líniová zeleň(NDV) lokalita „Slobodný“**

##### **IPLn6-Líniová zeleň (NDV) lokalita „ Jágerská pustatina“**

V k.ú. Malý Lapáš sa nachádza biokoridor miestneho významu MBk1-NDV pozdĺž východnej katastrálnej hranici.

Zastúpenie biotopov v k.ú. Malý Lapáš:

### **Biotop Br8 – Bylinné brehové porasty tečúcich vôd:**

Opis biotopu: Spoločenstvá zväzu Glycerio-Sparganion s monodominanciou tráv rodu *Glyceria*, *Leersia* a *Catabrosa*. Sprievodné druhy sú zo skupiny hygroyfytovs plazivými a zakoreňujúcimi podzemkami. Biotopom sú prevažne nánosy v zátočinách a v meandroch potokov a menších riek na miestach s nižším prietokom vody. Vyžadujú trvalo zamokrené stanovišťa.

Typické druhy biotopu: berla vzpriamená (*Berula erecta*), okrasa okolíkatá (*Butomus umbellatus*), bahnička močiarna (*Eleocharis palustris*), vrškovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), lipkavec močiarny (*Galium palustre*), steblovka splývavá (*Glyceria fluitans*), tajnička ryžovitá (*Leersia oryzoides*), žaburinka menšia (*Lemna minor*), mäta vodná (*Mentha aquatica*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides* agg.), horčiak pieprový (*Persicaria hydropiper*), haluchovka vodná (*Phellandrium aquaticum*), lipnica močiarna (*Poa palustris*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), štiavec prímorský (*Rumex maritimus*), potočník širokolistý (*Sium latifolium*), krtičník tŕňomilný (*Scrophularia umbrosa*), veronika drchničkovitá (*Veronica anagallis-aquatica*), veronika potočná (*Veronica beccabunga*).

Lokalita výskytu: úseky pozdĺž menších vodných tokov – napr. Kadaň

Ohrozenosť biotopu: Ohrozenosť biotopu najmä z hľadiska antropogénnych vplyvov, najmä degradáciu brehových porastov, ekologicky nevhodné manažmentové opatrenia v rámci vodohospodárskych úprav brehov, príp. ich znečisťovanie.

### **Biotop Kr7 – Trnkové a lieskové kroviny:**

Opis biotopu: Vzhľad porastov určujú dominantné dreviny (kroviny) zväzov *Berberidion* a *Corylo-Populion tremulae*, ktorých fyziognómiu dotvárajú lianovité rastliny, ako sú *Fallopia dumetorum*, *Clematis vitalba* a najmä početná skupina druhov rodu ostružina (*Rubus*). V bylinnom poschodí prevládajú polotieňomilné, mezofilné a mierne nitrofilné druhy. Kroviny poskytujú biotopy a biokoridory pre viacero živočíchov, hniezdiská pre spevavce a úkryty pre pernatú a srstnatú zver. Optimálne podmienky na vznik krovín poskytujú svahy a stráne na rôznych substrátoch a pôdach. Najčastejšie sa tvoria na kamenných valoch a rúnach okolo polí, lúk a vinogradov, lemujúc okraje lesných porastov a poľné cesty. Často sa tvoria na opustených pasienkoch, kde predstavujú úspešné štádiá pri prechode k lesu.

Typické druhy biotopu: javor poľný (*Acer campestre*), dráč obyčajný (*Comus mas*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), hloh (*Crateagus sp.*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), topoľ osikový (*Populus tremula*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), hruška planá (*Pyrus pyraeaster*), ruža šípová (*Rosa canina*), ostružina (*Rubus sp.*), baza čierna (*Sambucus nigra*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), kalina siripútková (*Vibumum lantana*), kalina obyčajná (*Vibumum opulus*). V bylinnom poschodí trebuľka lesná (*Anthriscus sylvestris*), mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), jahoda drúzgavicová (*Fragaria moschata*), jahoda trávnicová (*Fragaria viridis*), lipkavec obyčajný (*Galium aparine*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), zádušník brečtanovitý (*Glechoma hederacea*), lipnica hájna (*Poa nemoralis*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), ranostajovec pestrý (*Securigera varia*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), torica japonská (*Torilis japonica*), pŕhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), fialka srstnatá (*Viola hirta*).

Ohrozenosť biotopu: Ohrozenie biotopu môže byť najmä inváznymi druhmi drevín (agát biely) a nelegálnymi skládkami odpadov.

**Biotop Ls0.2 – Monokultúry agáta bieleho Robinietea**

Opis biotopu: Čisté agátové porasty alebo porasty s prevahou agáta. Dominantou stromového poschodia je introdukovaný naturalizovaný svetlomilný druh agát biely (*Robinia pseudacacia*), ktorý má mimoriadne veľkú regeneračnú schopnosť, že potláča aj autochtónne dreviny. Ako svetlomilná drevina so silne vyvinutou koreňovou sústavou, so symbiotickými nitrogénymi baktériami mení mikroklimatický režim, fyzikálne a chemické ako i mikrobiologické procesy a vlastnosti pôd, ktoré odrážajú v zmenenej druhovej skladbe bylinného poschodia s veľkým zastúpením nitrátofilných druhov. Agátové porasty sú zaraďované podľa úživnosti stanovišťa a druhovej skladby bylinnej vrstvy do 2 skupín.

Ohrozenosť biotopu: Ide o bežný biotop, bez ohrozenia.

**Biotop X5 – Úhory a extenzívne obhospodarované polia**

Opis biotopu: Podľa Eliáša (1996) In Ružičková et al. (1996) sa jedná o biotopy s jednoročnými (bylinnými) poľnými kultúrami so spoločenstvami zväzov *Caucalidion lappulae*, *Sherardion*, *Veronico-Euphorbion*, *Scleranthion annui*, *Spergulo-Oxalidion* a *Panico-Setarion*. V území sa extenzívne polia udržali najmä v záhumienkoch, príp. V prídumových záhradách. Polia, vinice, záhrady a ovoné sady na pravidelne obrábaných ťažších, hlinitých pôdach, kde tradičné agrotechnické postupy bez použitia herbicídov umožňujú rozvoj burinovej vegetácie. Na ploche bývajú rozmiestnené mozaikovo alebo v skupinách a často žiadny z nich výraznejšie neprevláda.

Typické druhy biotopu: Na extenzívne obrábaných poliach s môžeme stretnúť, napr. so zbehovcom úzkolistým (*Ajuga chamaepitys*), ostrôžkou poľnou (*Consolida regalis*), portulaka zeleninová (*Portulaca oleracea*), nevädza poľná (*Centaurea cyanus*), mak poľný (*Papaver argemone*) a pod. Poľné úhory sú opustené polia, ktoré sú vhodným útočiskom ohrozených druhov burín a jednoročných rumoviskových rastlín. Sú významným potravným biotopom rôznych druhov živočíchov. Ďalej sa môžu vyskytovať: hlaváčik letný (*Adonis aestivalis*), drchnička roľná (*Anagallis arvensis*), ruman roľný (*Anthemis arvensis*), metlička obyčajná (*Apera spica-venti*), ovos hluchý (*Avena fatua*), ostrôžka poľná (*Consolida regalis*), nevädza poľná (*Cyanus segetum*), ziabor širokolistý (*Dalanum ladanum*), konopnica napuchnutá (*Galeopsis tetrahit*), mrlík mnohoplodný (*Chenopodium polyspermum*), hrachor hľuznatý (*Lathyrus tuberosus*), oštepovka obyčajná (*Kickxia elatine*), oštepovka pochybná (*Kickxia spuria*), papulienka roľná (*Misopates orontium*), nezábudka roľná (*Myosotis arvensis*), repinka metlinatá (*Neslia paniculata*), mak vlčí (*Papaver rhoeas*), iskerník roľný (*Ranunculus arvensis*), red'kev ohnicová (*Raphanus raphanistrum*), sklerant ročný (*Scleranthus annuus*), horčica roľná (*Sinapis arvensis*), mlieč roľný (*Sonchus arvensis*), mlieč drsný (*S. asper*), kolnec roľný (*Spergula arvensis*), hviezdica prostredná (*Stellaria media*), peniažtek roľný (*Thlaspi arvense*), mliečnik drobný (*Tithymalus exiguus*), mliečnik kolovratcový (*Tithymalus helioscopia*), ďatelina roľná (*Trifolium arvense*), ďatelina poľná (*T. campestre*), parumanček nevoňavý (*Tripleurospermum perforatum*), veronika poľná (*Veronica agrestis*), veronika roľná (*Veronica arvensis*), veronika brečtanolistá (*Veronica hederifolia* agg.), veronika perzská (*Veronica persica*), vika chlpatá (*Vicia hirsuta*), fialka roľná (*Viola arvensis*).

Ohrozenie biotopu: nie je

Účelom navrhovaných opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny je dosiahnutie týchto základných cieľov:

- vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.



- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov,
- orgán ochrany drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) je príslušná obec. V zmysle novely zákona o ochrane prírody príslušným orgánom na povolení výrubu drevín za hranicami zastavaného územia obce je Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie.
- Z hľadiska záujmov ochrany prírody pri výsadbách drevín v zastavanom území obce aj za hranicami zastavaného územia obce uprednostňovať domáce, pôvodné druhy drevín. Pri výsadbe nepôvodných druhov drevín za hranicami zastavaného územia obce sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

### **Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny**

V riešenom území výrazne prevláda rastlinná poľnohospodárska výroba no prítomné sú aj menšie lesné spoločenstvá a stabilné územia trvalých trávnych porastov..

Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti. Prirodzené biotopy boli obmedzené na minimum.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

#### *Navrhované opatrenia:*

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. zachovať EVSK a genofondové lokality v území
- F. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výrubu drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území
- G. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,

- H. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- I. zachovať jestvujúce plochy TTP
- J. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
- K. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovania negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

*Navrhované opatrenia:*

- L. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):
  - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
  - b) vrstevnicová agrotechnika,
  - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
  - d) mulčovací medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
  - e) bezorbová agrotechnika,
  - f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
  - g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
  - h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.
- M. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- N. realizovať potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektoch alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,
- O. realizovať opatrenia na zníženia zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,
- P. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- Q. monitorovať upravené (prekryté) skládky v zastavanom území obce
- R. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,
- S. rešpektovať plán protipovodňových opatrení
- T. realizovať protierózne opatrenia v lokalitách s extrémnou vodnou, resp. výmoľovou eróziou /vrstevnicový spôsob obhospodarovania - terasovanie parciel na výrazných svahoch so sklonom nad 12°/

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

V súvislosti so zaradením riešeného územia medzi zraniteľné oblasti sa vyžaduje dodržiavanie určených opatrení pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy.

Realizácia ekostabilizačných opatrení v zmysle dokumentu „R- ÚSES“ okresu Nitra (2019):

Malý Lapáš: **P2, P6, H2, E2, E22, MO32**

Kódovanie navrhovaných opatrení:

Protipovodňové a protierózne opatrenia

**P2:** - zamedzovať vytváraniu nepriepustných plôch v zastavanom území a zvyšovať podiel plôch na infiltráciu dažďových vôd ;

**P6.:** preferovať agrotechnické postupy zvsujúce retenčnú schopnosť pôdy;

Hydroekologické opatrenia

**H2:** Hydroekologické opatrenia - monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd

Ekostabilizačné opatrenia

**E2:** - zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie v poľnohospodársky intenzívne využívannej krajine, rozčleniť veľkablokovú ornú pôdu (makroštruktúry) na menšie bloky (mezoštruktúry až mikroštruktúry)

**E22:** - zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie v okolí antropogénnych objektov s nepriaznivými vplyvmi na životné prostredie - poľnohospodárske a priemyselné objekty, skládky

Všeobecné a špecifické menežmentové opatrenia

**MO32:** - posúdiť zdravotný stav drevín a zabezpečiť revitalizáciu a vhodné využívanie parkových plôch;

(vid'. výkres č.3)

**Konfliktné uzly**

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 – narušenie regionálneho hydrického biokoridoru rozširujúcou zástavbou IBV a dopravnými bariérami .(vid'. výkres č.3)

Konfliktný uzol KU2 – križovanie rýchlostnej cesty R1 s poľnohospodárskou krajinou v rámci k.ú. Malý Lapáš.(vid'. výkres č.3)

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení,ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Malý Lapáš.

- a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;
- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu;
  - zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v časti s navrhovanou novou urbanizáciou. - ÚPC L,M,O,P,R,S, ktorú je možné ešte ovplyvniť v koncepcnej fáze ;
  - zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;

- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- sprievodná a alejová zeleň pozdĺž jestvujúcich aj navrhovaných ulíc;
  - zabezpečiť a prispôbiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
  - vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a príľahlej krajiny. Dôsledne realizovať prepojenie sprievodnej zelene ulíc , alejí /ÚPC L,M,O,P,R,S a zelene voľnej krajiny/. Realizovať interakčné prvky: IPLn3, IPLn2, IPLn1 a prvky MÚSES;
- b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc;
- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa , alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce- realizovať navrhovanú výsadbu sprievodnej zelene pozdĺž tokov a poľných ciest v súlade s MÚSES;
  - zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie- pravidelná údržba a monitoring;
  - zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia – rešpektovať ochranné pásma elektroenergetických zariadení;
  - zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii / výsadba vetrolamov , živých plotov , aplikácia prenosných zábran /;
- c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha;
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
  - zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce- zaviesť monitoring;
  - realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov- výstražné infotabule;
  - podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov;
  - v zalesnenej časti katastra a v oblasti depresii na lúkach podporovať budovanie malých akumuláčnych - zádržných hrádzok;
- d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok;
- podporovať a zabezpečiť udržiavanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
  - zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
  - zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci – navrhovaná sprievodná zeleň pozdĺž tokov a poľných ciest
  - zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí – územia pozdĺž toku Kadaň;
  - odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení- zadržiavanie vody v malých zdržiach realizovaných na potoku Kadaň;
  - podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou;
  - dodržiavať plán protipovodňovej ochrany obce;
  - v území s eróziou realizovať vrstevnicový spôsob obhospodarovania v kombinácii s členením veľkoblukov ornej pôdy na menšie celky (Pri Nitrianskej ceste , Jágerská pustatina), revitalizovať miestny biokoridor MBK1(NDV) na východnej hranici k.ú.

## **NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA**

Územný plán rešpektuje kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčného uzla. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizuje umiestnenie

vyšších funkcií. Uplatňuje princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať jednoposchodovými stavbami s využitím podkrovia s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýrazňujú špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Územie obce je tvorené jedným katastrálnym územím a to k.ú.Malý Lapáš. Podľa kategorizácie pôdorysných typov sa jedná o skupinový cestný typ.

### Formovanie funkčno-priestorovej kostry

Vzhľadom na rýchly rozvoj obce a plošnú expanziu je potrebné prehodnotiť aj kompozičnú kostru obce, ktorá pozostáva z hlavnej kompozičnej osi, ktorú tvorí cesta do Veľkého Lapáša so súvisiacou zástavbou. Sekundárna os je cesta III. triedy /V. Lapáš-Pohranice/. Obe osi sú vzájomne prepojené terciálnou osou , ktorá je na ne kolmá a pomyselne spája centrálnu časť cez potok a smeruje do lokality Taraň .Primárna os predstavuje najstaršie sídelné časti obce s typickou historickou parcelačnou štruktúrou. Na priesečníku primárnej a terciálnej osi sa nachádza primárny referenčný uzol. Na spomínaných osiach sa nachádza zástavba s vybavenosťou komerčného a nekomerčného charakteru, Obecny úrad, škôlka a pod.).

V návrhovom období je potrebné plánovito formovať hlavné kompozičné osi obce. Preto je logické, že budú nositeľkami najdôležitejších funkcií. Vzhľadom na vyčerpané priestorové možnosti v oblasti primárneho referenčného uzla je potrebné lokalizovať sekundárny ref. uzol. Zároveň je potrebné jednoznačne formovať nové centrum obce ako :

- administratívno-správne,
- historicko-kultúrne,
- vybavenostné.

Cieľom územného plánu obce je i vytypovanie a riešenie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania (individuálna bytová výstavba), výrobo-podnikateľských aktivít, rekreácie a ich riešenie v zmysle kontinuity priestorového a hmotového vývoja.

Dôležitou súčasťou návrhu je :

- skompaktovanie obce;
- identifikácia ťažiska osídlenia;
- návrh formovania obce prostredníctvom regulačného usmerňovania;
- doplnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry;
- vytvorenie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest a vodných tokov (protierózne opatrenia) za hranicou zastavaného územia a v stresových polohách návrh vhodnej ekostabilizačnej zelene;

Návrh urbanistickej koncepcie sa predovšetkým riadi základnou kompozičnou kostrou sídla, ktorú tvoria jednotlivé kompozičné osi a referenčné uzly, ktoré sú tiež kategorizované podľa stupňa dôležitosti. (viď výkres č.6 VOR)Táto kostra je východiskom pre všetky ďalšie predovšetkým investičné rozhodnutia.

Kompozícia sídla potvrdzuje polohu centra obce v teritóriu hlavného referenčného uzla, ktorý sa nachádza na krížení kompozičných osí.

V návrhovej časti územného plánu rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčného uzla. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii

organizovať umiestnenie vyšších funkcií. Uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať dvojpodlažnými stavbami s využitím podkrovia, tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o zachovanie tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Dominantou obce je kostol. Sídelná štruktúra je pomerne kompaktná a vytvára organický celok. V návrhu je potrebné chrániť pamätihodnosti, architektonicky hodnotné objekty a parcelačnú štruktúru obce.

#### Silueta, panoráma územia

Panoráma je vnímateľná v diaľkových pohľadoch smerom od východu, od križovatky ciest I. III. triedy v smere od Veľkého Lapáša. V tomto pohľade je vnímateľná rozvinutá zástavba, mierne stúpajúca smerom na sever a gradujúca areálom evanjelického kostola. Tento urbanistický celok je ďalej previazaný so svojim krajinným okolím. Diaľkový pohľad predstavuje významnú hodnotu, dokumentuje špecifické usporiadanie vidieckeho sídla.

Významné pohľady sú takisto vnútri vymedzeného územia - jednak ich vytvára urbanistická situácia zástavby. Významné pohľady na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom sa otvárajú v smere vyústenia ulice Svätého Martina pod areál kostola. Umiestnenie sakrálnej pamiatky v dominantnej polohe najvyššieho miesta zástavby je potrebné rešpektovať.

#### Všeobecné podmienky ochrany vo vzťahu k zástavbe

- Činnosti na území obce nesmú narušiť pamiatkové hodnoty.
- Zachovať funkčné využitie územia na bývanie, s doplnkovým využitím občianska vybavenosť, prednostne viazané na jestvujúci stavebný fond v území.
- Zachovať pomer zastavania v území, vytvorený pravidelným a rozvoľneným umiestnením objektov popri uliciach a iných miestnych komunikáciách.
- Nové trvalé alebo dočasné úžitkové alebo účelové stavby v dvorových častiach pozemkov musia byť len sekundárne voči hlavnej stavbe na pozemku. Tieto stavby musia vychádzať z jestvujúceho usporiadania parcelácie a radenia objektov.

#### Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Rešpektovať pamätihodnosti a zachovaný stavebný fond s pamiatkovými hodnotami ako podstatnú zložku stavebného fondu územia;
2. Zachovať, udržiavať a využívať stavebný fond v území v súlade s pôvodnou funkciou, bez požiadaviek na neadekvátne zmeny funkcií a s negatívnym dôsledkom na stavebnú podstatu a dispozíciu historických objektov;
3. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe rešpektovať typ strešnej konštrukcie - sedlová strecha a farebnosť novej krytiny prispôbiť farebnosti pôvodným krytinám z pálenej hliny;
4. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe prispôbiť farebnosť nových fasád od bielej po zemité farby;
5. pri novej výstavbe v intraviláne obce možnosť stavať iba typické stavby pre naše územie, vylúčiť stavby dreveníc (zrubov), umiestňovanie mobilných domov-mobilónov;
6. umožniť pozmeniť využitie pôvodných objektov stodôl (pájt), so zachovaním architektonického výrazu, hmoty, priznaného kamenného pôvodného materiálu a tvaru stavby;

7. preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné;

8. používať materiály prírodného charakteru na vonkajších prvkoch architektonického stvárnenia, zásadne neaplikovať ploché, pultové strechy s ohľadom na založenú štruktúru a formu objektov, dopĺňať v štruktúre zástavby prvky s regionálnym koloritom, vychádzať z regionálnych daností pri členení fasád (typ, forma a veľkosť okien),

Zachovanie, údržba a regenerácia prvkov interiéru a uličného parteru

1. Udržiavať verejné priestranstvá a poloverejné priestory v dobrom technickom, prevádzkovom a estetickom stave.

2. Odstrániť alebo eliminovať rušivé a hodnote prostredia neadekvátne zásahy;

3. Riešenie technického vybavenia musí byť v súlade s ochranou pamiatkových hodnôt chráneného areálu Lapášský park.

Zachovanie, údržba a regenerácia charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

Zachovať významné a charakteristické diaľkové aj lokálne pohľady na historické sídelné usporiadanie a na areál národnej kultúrnej pamiatky Kostol s areálom.

Opatreniami v oblasti starostlivosti o zeleň zachovávať charakteristické pohľady a panorámy.

Vylúčiť umiestňovanie stavieb, iných objektov, prevádzkových a technických zariadení alebo výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie a pohľadové kužele k pamiatkovej zóne a národnej kultúrnej pamiatke.

Zachovanie, údržba a regenerácia archeologických nálezísk

Rešpektovať a dodržiavať postup určený zákonom o ochrane pamiatkového fondu pred prípravou a projektovaním zámerov v území.

Zachovanie, údržba a regenerácia ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt

Primerane uplatňovať v spoločenskej, hospodárskej a riadiacej praxi (napr. bežný každodenný život, cestovný ruch, výkon verejnej správy obce) historickú tradíciu a kultúrne dedičstvo obce.

Rešpektovať plochy záhrad a ostatných celkov verejnej a súkromnej zelene ako súčasť stabilizovaného usporiadania územia.

Vykonávať priebežnú údržbu plôch záhrad a ostatnej zelene; vykonávať odbornú starostlivosť o dreviny a ostatné prírodné prvky v území.

Požiadavky na ochranu, obnovu a prezentáciu zelene

Pri všetkých plochách zelene na verejných priestranstvách zabezpečiť pravidelnú údržbu na primeranej odbornej úrovni. Nové výsadby a akékoľvek úpravy zelene nad rámec bežnej údržby (teda všetky také, ktoré zasahujú do plošného a priestorového usporiadania územia), musia byť vykonávané koncepčne, na základe projektovej dokumentácie. V celom riešenom území sa odporúča výsadba pôvodných druhov drevín.

## **9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)**

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej

prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky.

### **Vývoj počtu obyvateľov obce**

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja, prímestského charakteru obce, ako aj dobrej dopravnej dostupnosti krajského mesta Nitra. Za r. 2019 počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce vzrástol oproti r. 2018 o 6,6 %. Počet obyvateľov v obci podľa poslednej aktualizácie dát k 26.10.2020 je 1151. Hustota obyvateľstva obce je 323,37 osôb na km<sup>2</sup>, čo výrazne prevyšuje celoslovenský priemer 111,23 obyvateľov na km<sup>2</sup>.

Tab.21 Vývoj počtu obyvateľov obce Malý Lapáš v rokoch 2008 - 2019

Zloženie obyvateľstva												
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Muži	226	240	251	267	297	318	335	359	390	422	480	514
Ženy	259	273	285	296	325	344	379	399	424	472	528	560
Spolu	485	513	536	563	622	662	714	758	814	894	1008	1074

Zdroj: Datacube, 2020

V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľke č.1. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov možno pozorovať kontinuálny nárast. Pozitívne však je, že migračné saldo obyvateľstva malo za posledné roky i výrazne kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyšší záujem obyvateľov o bývanie na vidieku.

Z celkového počtu obyvateľov je 547 mužov (47,5%) a 604 žien (52,5%). V obci je dlhodobo vyšší počet žien ako mužov, pričom sa udržiava trend približne rovnakého pomeru počtu žien a mužov, aj keď v posledných sledovaných 3 rokoch vidieť znižovanie rozdielu.



Tab.22 Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Malý Lapáš v rokoch 2008 - 2019

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Živonarodení	2	9	5	7	9	11	7	8	8	11	15	10
Zomretí	1	3	3	4	4	6	3	1	9	1	5	9
Demografické saldo	1	6	2	3	5	5	4	7	-1	10	10	1
Prist'ahovaní	24	22	25	44	63	38	51	49	67	80	117	84
Vyst'ahovaní	6	0	4	8	9	3	3	12	10	10	13	19
Migračné saldo	18	22	21	36	54	35	48	37	57	70	104	65
Celkový prírastok (úbytok)	19	28	23	39	59	40	52	44	56	80	114	66

Zdroj: Datacube, 2020

Prirodzený prírastok (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má v sledovaných rokoch 2008 až 2019 pozitívny (počet novonarodených je vyšší ako počet úmrtí) kolísavý charakter.

Migračný prírastok (rozdiel medzi počtom prist'ahovaných a vyst'ahovaných v danom roku) bol v sledovanom období pozitívny. Tento fakt je v neposlednom rade ovplyvnený výhodnou geografickou polohou obce a dostupnosťou mesta Nitra. Do Malého Lapáša sa zvýšil počet prist'ahovaných najmä v posledných 2 sledovaných rokoch, čo je spôsobené najmä zvýšenou výstavbou rodinných domov v obci v dôsledku výhodnejšej ceny pozemkov. Migračný prírastok je pozitívny, z čoho však pre obec vyplýva aj viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatraktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, ponukou voľno-časových aktivít, služieb komerčného charakteru a pod.

Celkový prírastok (súčet prirodzeného prírastku a migračného salda) bol v sledovaných rokoch pozitívny hlavne vďaka pokračujúcej imigrácii do obce. Imigrácia do obce je výrazne ovplyvnená výhodnou polohou obce (blízkosť krajského mesta) a súčasným trendom migrácie na vidiek za kvalitnejším životom (lacnejšie pozemky, možnosti bývania v rodinných domoch).

Z hľadiska zložiek podmieňujúce celkové zmeny obyvateľstva v priebehu rokov 2008 - 2019 možno konštatovať, že natalita obyvateľstva má stabilný, mierne rastúci charakter. Celkové demografické saldo je v posledných rokoch kladné.

Z hľadiska mechanických zmien obyvateľstva, počet prist'ahovaných výrazne rastie, najmä v posledných rokoch, pričom počet vyst'ahovaných vo veľmi malej miere kolíše. Celkovo, migračné saldo je kladné. Celkový demografický vývoj obyvateľstva možno hodnotiť ako rastúci a pozitívny.

Zo znázornenej tabuľky vyplýva, že natalita obyvateľstva si v r. 2008 - 2019 udržiava mierne rastúci trend počtu živonarodených detí v priemere 8 detí za ro;k. Mortalita obyvateľstva v danom sledovanom časovom rade čiastočne kolíše, avšak v absolútnej hodnote je nižšia ako natalita, v priemere 4 zomrelé osoby pripadajú na jeden rok. Celkovo, demografické saldo si v posledných rokoch udržiava kladný charakter v priemere na úrovni 4 osoby pripadajúce na prirodzený prírastok na rok.

Z hľadiska mechanického pohybu obyvateľstva, imigrácia do obce si udržiava v posledných rokoch výrazne rastúci trend. Najvyšší počet prist'ahovaných do obce bol v roku 2018 na úrovni

117 osôb za rok a najmenší počet bol zaznamenaný v roku 2009 na úrovni 22 občanov, čo predstavuje až 5x nárast miery imigrácie za posledných desať rokov. Emigrácia z obce, čiže počet vystáňovaných má mierne rastúci charakter. Najvyššia miera emigrácie bola zaznamenaná v roku 2019 na úrovni 19 osôb.

Zo súhrnného hľadiska celkový prírastok obyvateľstva počas sledovaného obdobia r.2008 - 2019 si udržiaval značne rastúci charakter, s dosiahnutím maxima v roku 2018 na úrovni 114 osôb, odvtedy sa trend zmiernil a v roku 2019 dosiahol kladný charakter celkového prírastku 66 osôb.

Veková štruktúra obyvateľstva obce Malý Lapáš

Tab.23 Veková štruktúra obyvateľstva obce v rokoch 2008 - 2019

Rok	Počet obyv.	v tom vo veku						Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonom. zaťaženia
		Predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.			
		absolútne			v %					
2008	485	94	342	49	19,38	70,52	10,1	36,1	52,13	41,81
2009	513	103	360	50	20,08	70,18	9,75	35,85	48,54	42,5
2010	536	108	374	54	20,15	69,78	10,07	35,9	50	43,32
2011	563	115	398	50	20,43	70,69	8,88	35,35	43,48	41,46
2012	622	135	436	51	21,7	70,1	8,2	34,94	37,78	42,66
2013	662	143	468	51	21,6	70,69	7,7	34,7	35,66	41,45
2014	714	150	511	53	21,01	71,57	7,42	34,47	35,33	39,73
2015	758	158	540	60	20,84	71,24	7,92	34,53	37,97	40,37
2016	814	184	571	59	22,6	70,15	7,25	33,88	32,07	42,56
2017	894	217	611	66	24,27	68,34	7,38	33,56	30,41	46,32
2018	1008	257	676	75	25,5	67,06	7,44	33,06	29,18	49,11
2019	1074	257	738	79	23,93	68,72	7,36	33,09	30,74	45,53

Zdroj: Datacube, 2020

Index starnutia (Sauvyho index) vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov). V súčasnosti sa na Slovensku celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou. V Malom Lapáši sledujeme síce v posledných dvoch rokoch mierny nárast indexu starnutia, no v dlhodobom kontexte dochádza k jeho poklesu a teda k miernemu omladzovaniu obce spôsobenému hlavne prisťahovávaním sa obyvateľov. Produktívne obyvateľstvo, ktoré vytvára hodnoty pre pred- a poproduktívne obyvateľstvo, tvorí 68,72 % z celkového počtu obyvateľov, čo je výrazne pod úrovňou priemeru SR (104,80 %).

Index ekonomického zaťaženia vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov). Z krátkodobého hľadiska (rok 2018, 2019) je vývoj tohto ukazovateľa klesajúci, čo je pozitívny trend, z dlhodobého hľadiska je zaťaženie produktívneho obyvateľstva obce Malý Lapáš približne ustálený, vzhľadom na dostatok produktívne obyvateľstva.

Tab.24 Veková štruktúra obyvateľstva obce podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011

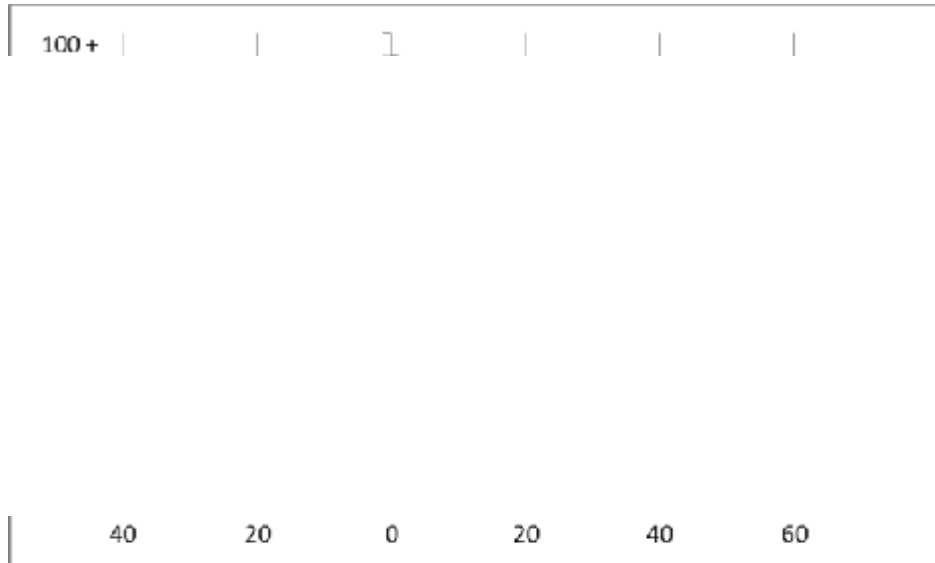
Vek	Muži	Ženy	Spolu
0 – 4	14	18	32
5 – 9	14	21	35
10 – 14	22	18	40
15 – 19	16	19	35
20 – 24	21	23	44
25 – 29	13	15	28
30 – 34	29	40	69
35 – 39	26	21	47
40 – 44	13	21	34
45 – 49	20	12	32
50 – 54	18	16	34
55 – 59	18	21	39
60 – 64	7	12	19
65 – 69	10	8	18
70 – 74	4	7	11
75 – 79	5	5	10
80 – 84	2	3	5
85 – 89	2	3	5
90 – 94	0	1	1
95 – 99	0	1	1
100 +	0	0	0
Spolu	254	285	539

Zdroj: SODB, 2011

Populačnú pyramídu obce Malý Lapáš možno charakterizovať ako progresívny typ vekovej štruktúry. Na znázornenom grafe možno badať postupný nárast mladších ročníkov tvoriacich predproduktívnu zložku obyvateľstva v prospech nárastu produktívnej a poklesu poproduktívnej zložky. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľstva, v zastúpení mužského pohlavia je najpočetnejšou zložkou veková kategória :10 - 14 (22), v prípade žien to je veková kategória 5 – 9 (21).

V rámci produktívnej zložky obyvateľstva, najpočetnejšou zložkou je to pre obe pohlavia zhodne veková kategória 30 – 34, v prípade mužského pohlavia je to 29 a v prípade žien je to 40 osôb. V prípade poproduktívnej zložky obyvateľstva je to u ženského pohlavia veková kategória :60 – 64 žien (12) a u mužov veková kategória 65 – 69 na ktorú pripadá 10 osôb.

Obr.1 Populačná pyramída obce Malý Lapáš



Zdroj: SODB, 2011

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vo vzdelanostnej štruktúre obce prevláda skôr nižšie a stredné vzdelanie. Pomerne vysoký podiel pripadá na ľudí so základným a stredným vzdelaním bez maturity. Úplné stredné vzdelanie s maturitou a vysokoškolské vzdelanie predstavuje ďalšiu najpočetnejšiu veľkostnú skupinu. Najnižší podiel pripadá na vysokoškolské doktorandské vzdelanie. Prieskum bral do úvahy všetkých obyvateľov obce, teda aj deti s povinnou školskou dochádzkou, navštevujúcich MŠ a ZŠ, čo mohlo spôsobiť určité skreslenie výsledkov. Úroveň vzdelania v súčasnosti je jedným z najdôležitejším predpokladom pre uplatnenie sa na trhu práce a predstavuje základný kameň smerom k budovaniu vedomostnej ekonomiky.

Vzdelanostná štruktúra

Z hľadiska zastúpenia jednotlivých študijných odborov v rámci vysokoškolského vzdelania dominujú predovšetkým spoločensko-humánne odbory na úrovni 50%, nasledujúc poľnohospodársko-lesnícke vedy na úrovni 20% a technické vedy na úrovni 11%. Na medicínu pripadá 9% obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska vierovyznania v obci Malý Lapáš dominujú občania rímskokatolíckeho vierovyznania. Ich zastúpenie je na úrovni 85%. Nasleduje evanjelická cirkev augsburského vyznania na úrovni 6%. Zastúpenie ostatných náboženstiev predstavuje podiel do 1%.

Národnostné zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry obyvateľstva, v obci Malý Lapáš dominujú občania slovenskej národnosti na úrovni 96% (516), nasledujúc občanmi maďarskej národnosti na úrovni 2% (10). Zastúpenie inej ďalšej národnosti nepresahuje podiel 1%.

## Hospodárska základňa

---

Základné rozvojové ciele v demografickom a socioekonomickom vývoji ako východiská pre územný rozvoj obce

Základným cieľom v celkovom vývoji obyvateľstva obce je vytváranie podmienok pre priaznivý demografický vývoj a ďalší postupný nárast a kvalitu štruktúry zástavby obce.

Na základe skúmania demografického správania obyvateľstva a vývoja počtu obyvateľov obce uvažovať s nárastom tak, aby sídelná veľkosť obce bola v horizonte návrhového obdobia vo veľkostnej kategórii, ktorá umožní riešiť komplex kvalitnej občianskej vybavenosti tak, aby bol v obci zabezpečený komfortný život vidieckeho sídla bez dennej potreby dochádzania za vybavenosťou do mesta.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva z miest do obcí sa v závere výhľadového obdobia počíta s optimistickou alternatívou, teda s nárastom počtu obyvateľov.

Nárast obyvateľstva obce je možné dosiahnuť ťažiskovo zo zdrojov z dosťahovania obyvateľov do obce, a to v rámci vnútroregionálnej migrácie predovšetkým z mesta Nitra za kvalitným vidieckym bývaním.

Vývoj počtu obyvateľov je ovplyvnený reprodukciou obyvateľstva i možnosťami a rozsahom novej bytovej výstavby. Späť možnosti bytovej výstavby pozitívne ovplyvnia migráciu obyvateľstva. Tým, že v mestách dochádza k stagnácii bytovej výstavby, dochádza v obciach postupným zabezpečovaním vhodných plôch k stabilizácii vidieckeho obyvateľstva.

Nakoľko pri trvalej migrácii prevládajú mladšie vekové kategórie obyvateľstva, (do 40 rokov), dosídľovanie môže mať priaznivý vplyv na demografický vývoj a vekové zloženie obyvateľstva obce v budúcnosti.

Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce a pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce je jedným zo základných cieľov rozvoja.

V súvislosti s úvahami o dosídľovaní obyvateľov do obce z mestských centier, resp. iných regiónov Slovenska, je potrebné zohľadniť skutočnosť sociálnej a ekonomickej štrukturalizácie obyvateľstva, diferenciaciu ekonomických či záujmových vzťahov a v prípade obce Malý Lapáš aj skutočnosť že ide o prvú – najbližšiu obec na východ od mesta Nitra.

Pri rozvoji a profilovaní hospodárskych činností vytvárať územné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít výrobného charakteru na báze remeselnej výroby, pri využití miestnych špecifických územno-technických daností.

Vývoj zamestnanosti v zariadeniach verejných služieb bude v obci podmienený predovšetkým demografickým rastom a štruktúrou obyvateľstva.

Pri lokalizácii aktivít výrobného charakteru je potrebné ťažiskovo využívať jestvujúce areály formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu/UPC K/.

Pri rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie nasledovných územných podmienok a predpokladov realizácie bytovej výstavby:

- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v rodinnej zástavbe vidieckeho sídla – IBV. Pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastný byt;
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby;

- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí;
- požiadavky /resp. trend/ obyvateľov z mesta Nitra, na kúpu stavebných pozemkov v obci Malý Lapáš.
- V obci vytvoriť podmienky rozvoja a realizácie rekreačného bývania- primeranej urbanizácie, založenej na revitalizácii pôvodného objektového fondu;

ÚPN obce regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň trvalého a rekreačného bývania. V návrhovej časti sú zhodnotené vnútorné rezervy a priestorový potenciál pre rozvoj bývania. Výkres č.5 a č.6

### Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

#### Domový a bytový fond

Z hľadiska bytového fondu je zjavné, že prevažná časť bytového fondu je obnovená alebo nová. Na rekonštrukciu je určené 1%. Nové objekty prevažujú vo všetkých častiach obce.

Okrem trvale obývaných objektov sa v obci vyskytujú aj rekreačné a sezónne obývané domy. Nový územný plán do budúcnosti regulačne usmerňuje výšku stavieb určených na bývanie. Odporúčame realizovať 2.N.P. vrátane podkrovia. Objekty neobmedziť tvarovo, pretože aj dlhé pôdorysy sú pre obec prirodzené a na vidiek vhodné. Dôležitým regulatívom je stavebná čiara, povolená maximálna výška stavieb v jednotlivých územno - priestorových celkoch a koeficient zastavania pozemku/regulačného celku.

Pri novej výstavbe rešpektovať OP vodného toku a pohrebiska.

Počet obyvateľov z dlhodobého hľadiska má stúpajúcu tendenciu. Oproti roku 2010 sa počet obyvateľov zdvojnásobil., čo je aj v rámci celého Slovenska neobvyklé. Je preto potrebné riešiť kvantitatívny aj kvalitatívny rozvoj bývania.

Pozitívny vývoj migračného salda v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj hodnoty celkového prírastku obyvateľov v obci. Tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty, preto je potrebné aby na túto skutočnosť prihliadal aj ÚPN obce.

#### Základné rozvojové ciele:

Obec mala v minulosti typicky vidiecky charakter, ale ten sa časom transformoval na charakter , ktorý je typický pre mestské predmestie, dlhodobo pretrváva záujem o IBV. O bývanie v bytových domov v obci Malý Lapáš dlhodobo pretrváva nezáujem.

Pri ďalšom vývoji a rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územno-priestorových podmienok pre realizáciu individuálnych foriem bývania:

- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastné bývanie,
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby,

- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí.

Návrh regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Už v stavebnom konaní eliminovať nežiaduce, prevažne nepôvodné implantované cudzie formy objektov a výstrednú farebnosť fasád.

Podrobná regulácia funkčných plôch bývania je obsahom grafickej prílohy – /výkresy č.5 a č.6/ .

#### Bytový fond - návrh

Rozvoj bývania je lokalizovaný v nasledujúcich polohách:

- rekonštrukčný proces na jestvujúcej IBV a realizácia nových objektov na voľných územiach a prelukách;
- rozvoj IBV na vnútorných rozvojových lokalitách ÚPC B,C,D,H;
- rozvoj IBV na vonkajších rozvojových lokalitách ÚPC CH,L,M,NO,P,R,S,

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre IBV-346 rodinných domov (RD), služby a drobné prevádzky. O bývanie v bytových domov v obci Malý Lapáš dlhodobu pretrvávajú nezaujímam.

Skutočná potreba pozemkov pre výstavbu RD a polyfunkčných obytných domov bude závislá od ekonomických možností a schopností obyvateľstva. ÚPN predkladá celkový návrh potenciálnych možností územia pre zámer bývania .

V prvom rade je potrebné využiť stavebné medzery-preluky a vnútornú priestorovú rezervu sídla, ak je vyčerpaná je možné využiť aj rezervy za súčasťou hranicou zastavaného územia (k1.1.1990).

Výškové zónovanie zástavby je obsahom výkresu organizácie a regulácie územia.

Je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces jestvujúcej štruktúry rodinných domov. Nepodporovať umiestňovania mobilných domov a karavánov ako spôsob riešenia bytovej otázky, alebo ako formu rekreácie v zastavanom území obce. Vhodné je zachovávať tradičnú parceláciu, ktorá zabezpečuje kompaktnosť zástavby.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov. V potenciálnych územiach s povodňovým rizikom rešpektovať záplavové mapy a stavby povoľovať bez suterénu nad výškovou úrovňou Q50 a Q100.

- spevnené vjazdy do dvorov rodinných domov, nachádzajúce sa na verejnom priestore, nerealizovať širšie ako je vstupná brána do dvora slúžiaca na vjazd tak, aby nedošlo k zastavaniu verejnej a cestnej zelene. Zvyšná plocha musí zostať vzhľadom na retenčnú schopnosť pôd pokrytá vegetáciou.
- V záujme ochrany , podpory a rozvoja verejnéhoo zdravia ,vzhľadom na skutočnosť , že obec sa nachádza v území so stredným radónovým rizikom je potrebné pri novej výstavbe ale aj pri rekonštrukciách objektov pri povoľovacom procese vyžadovať návrh a realizáciu protiradónovej ochrany budov. V súlade s Vyhláškou MZ SR č. 98/2018 Z.z. Vhodnosť a

podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia. Realizácia radónovej ochrany objektov podľa Vyhl. MZ SR č. 406/2002 Z. z.

- Oplotenie pozemku z uličnej čiary
- V uličnej čiare zástavby oplotenie rodinného domu nesmie presiahnuť maximálnu výšku 1,80 m.
- V uličnej čiare môže oplotenie pozostávať z betónového múrika, ktorého výška môže dosiahnuť maximálne 0,90 m. Zvyšok oplotenia z uličnej čiary môže dosiahnuť zvyšnú výšku do 1,80 m. Táto časť musí byť zhotovená z priehľadného materiálu (pletivo, latky, kovová konštrukcia a pod.)
- Ak tvoria oplotenie murované stĺpiky, ich maximálna výška nesmie presiahnuť výšku 1,80 m.
- Odporúča sa kombinácia živého vegetačného oplotenia alebo realizácia čisto vegetačného oplotenia.
- Oplotenie musí byť v súlade s charakterom existujúceho okolitého oplotenia.
- Za oplotením sa doporučuje výsadba vysokých stálezelených porastov pre vytvorenie optickej bariéry a izolačnej bariéry pre elimináciu vplyvov hluku a zachytávanie prachu z uličného priestoru.
- Realizácia pevného betónového nepriehľadného oplotenia sa vylučuje.
- Oplotenie nesmie zasahovať do rozhľadového poľa pripojenia stavby na cestu.
- Oplotenie nesmie ohrozovať bezpečnosť účastníkov cestnej premávky a iných osôb.

Vnútorne oplotenie pozemku medzi susednými pozemkami

- Maximálna výška vnútorného oplotenia medzi susediacimi pozemkami nesmie presiahnuť 1,8 m.
- Oplotenie môže byť zhotovené z transparentných materiálov – pletiva, alebo v kombinácii so živým plotom zo stálo zelených porastov.
- Plné oplotenie je možné realizovať len v dĺžke maximálne 30% z dĺžky pozemku.
- V prípade plného oplotenia sa vyžadovať písomný súhlas vlastníka susediaceho pozemku.
- Betónový základ vyšší ako 1,0 m sa považuje za oporný múr a podlieha stavebnému povoleniu.

Tieto regulačné opatrenia sa vzťahujú na všetky územnopriestorové celky.

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia v oblasti administratívy, kultúry, športové a sociálne zariadenia. Vybavenosť obce službami je rozmanitá a ich účel závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

#### Rozvoj občianskej vybavenosti

Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.



Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy umiestniť v referenčných uzloch a na ich spojnicach – ul. Nitrianska, ul. Na priehon, ul. Pohranická. Tu realizovať funkčné plochy a objekty občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod. Preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné.

### **Školstvo a výchova**

#### **Predškolské zariadenia**

V obci sa nachádza materská škola s vyučovacím jazykom slovenským, s celodennou prevádzkou, má 3 triedy. zriaďovateľom je obec Malý Lapáš. v troch triedach s celodennou starostlivosťou. Nachádza sa v budove, ktorá je vlastníctvom obce.

Budova je v dobrom stavebno-technickom stave, nakoľko v posledných dvoch rokoch boli vykonané práce na obnovu a rekonštrukciu budovy. Návrh vytvára predpoklady rozšírenia objektového fondu a zvýšenie kapacity škôlky v intenciách školského areálu.

#### **Zriadenie školského stravovania**

Súčasťou materskej školy je zariadenie školského stravovania, ktoré pripravuje stravu pre Materskú školu Malý Lapáš, Materskú školu Veľký Lapáš a prvý stupeň Základnej školy Veľký Lapáš.

#### **Školské zariadenia**

Základná škola sa v obci nenachádza.

### **Kultúra a osвета**

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci. Vytvárať podmienky pre zachovanie, obnovu a rozvoj ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov. Kultúrne podujatia obce a jej obyvateľov sa realizujú v miestnom kultúrnom dome. Návštevnosť zariadenia kultúry závisí od viacerých faktorov. Z hľadiska kvality priestoru a prevádzkových podmienok sa predpokladá budúca potreba riešenia ďalšej modernizácie najmä technického vybavenia na kvalitatívne vyššej úrovni.

Vzhľadom na rýchly rast obytnej časti obce je potrebné vytvoriť adekvátne územnopriestorové podmienky aj pre objekty kultúry. Vzhľadom na vyčerpané územie v oblasti primárneho ref. uzla budú tieto centrálné kultúrno-spoločenské zariadenia a objekty lokalizované v ÚPC L v sekundárnom ref. Uzle. Objekty kultúry môžu byť komponované aj ako integrované súčasťou centrálnej administratívy resp. vybavenosti.

### **Šport a telesná výchova**

V obci je vybudované futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko.

Návrh vytvára územnotechnické predpoklady pre:

- rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov v priestore obecného športového areálu – ÚPC G /skvalitnenie prevádzkového vybavenia športového areálu aj na pravobrežnej časti športového areálu /;

Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie  
Podporovať a realizovať cykloturistické trasy nadväzujúce na regionálne cyklotrasy.

- vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít v oblasti Horné vinohrady;

### **Zdravotníctvo**

Cieľom riešenia ÚPN je plánovite vytvárať podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre všetky skupiny obyvateľov .

Obec v súčasnosti nemá vybudovanú vlastnú zdravotnícku infraštruktúru, spádovo patrí pod zdravotné stredisko Golianovo. Pri pretrvávajúcom demografickom raste obce je potrebné uvažovať s územnopriestorovými požiadavkami vlastného zdravotného strediska / ÚPC - L / a tiež podporovať tvorbu ambulancii na báze IBV v oblasti polyfunkčnej zástavby. Významnejšie zdravotnícke zariadenia sú zabezpečené v krajskom meste Nitra.

### **Sociálna starostlivosť**

Pre potreby dôchodcov sa v obci v súčasnosti nenachádza žiadne zariadenie.

§ Návrh ÚPN vytvára územnopriestorové predpoklady pre služby sociálnej starostlivosti, lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou / ÚPC L / s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod. V návrhovom období obec plánuje vybudovať denný stacionár pre seniorov pre vekovú skupinu generácie starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

### **Komerčná vybavenosť**

Maloobchodná sieť a služby

V ÚPN je navrhované skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť v rámci obce ponuku kvalitnej vybavenosti .Maloobchod a služby lokalizovať predovšetkým v oblasti oboch referenčných uzlov a na prepojavacích vybavenostných líniách medzi nimi.

Verejné stravovanie

Vzhľadom na súčasný deficit riešiť skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

V súčasnosti v obci funguje 1 miestne pohostinstvo. Stravovacie zariadenie sa v obci nenachádza. V návrhovom období je preto vhodné v oblasti referenčných uzlov realizovať stravovacie zariadenia primerané navrhovanej veľkosti obce.

Verejná správa a administratíva

Je zastúpená nasledovnými inštitúciami:

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia je dobrý, no územné rezervy pozemku sú vyčerpané a je potrebné výhľadovo uvažovať s presunom centrálnej administratívy do sekundárneho referenčného uzla – ÚPC L s dostatočnou územno- priestorovou rezervou.

### **Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie**

Základné geograficko - geomorfologické danosti dávajú predpoklady pre rozvoj nasledovných foriem športu a rekreácie:

#### *Cykloturistika*

ÚPN rieši návrh cyklotrasy:

- v smere na Horné vinohrady ;
- cyklistický chodník ako prípojku na systém regionálnych cyklotrás Nitra -Vráble;

Cykloturisti môžu tiež po vyznačenej regionálnej trase navštíviť pamätihodnosti i zaujímavé miesta v regióne s tým, že tieto trasy nadväzujú na cyklistické cesty v susedných regiónoch.

Cyklistické trasy vyznačiť i v širších súvislostiach k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné v projektovej dokumentácii navrhnuť podľa STN 73 6110.

#### *Každodenná krátkodobá rekreácia*

Predovšetkým v obecnom športovom areáli /ÚPC G/: športovoherné a voľnočasové aktivity, fitness, futbal, kolektívne športy a obecné podujatia.

#### *Záhradkárstvo - ovocinárstvo, vinohradníctvo, včelárstvo*

Je tiež forma relaxácie, pre ktorú ÚPN obce vytvoril predpoklady .Revitalizácia viníc a sádov v lokalite: Horné vinohrady.

#### *Cestovný ruch v mikropriestore obce*

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt v území. Rekrečný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu - rekreačné bývanie, poľovníctvo, turistika, cykloturistika/. Medzi dôležité intervenčné kroky ÚPN obce patrí , podporovať miestne združenia zamerané na chov včiel, podporovať rozvoj ovocinárstva za účelom obnovy a zachovania starých krajových odrôd, ktoré by okrem produktivity mali i edukatívny význam pre širšie okolie. Členstvo a partnerská spolupráca v rámci združenia miest a obcí Dolná Nitra ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti pešej turistiky, cykloturistiky, za účelom budovania prepojujúcich cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

Katastrálne územie má potenciál pre rozvoj predovšetkým pešej turistiky a horskej cykloturistiky.

V okolí obce sú najvýznamnejšími turistickými cieľmi:

- krajské mesto Nitra.
- Zoborské vrchy - Žibrica;
- Pútnické miesto a turecký most Nová Ves nad Žitavou;

Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

1. zvýšiť atraktivnosť obce ;
2. podpora rekreačno-športových aktivít;
3. podpora rozvoj ovocinárstva, rybolovu a včelárstva za účelom edukácie širšej verejnosti;
4. prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok a zvyklostí;
5. tvorba propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach;
6. zriadenie priestoru pre umiestnenie propagačných materiálov;
7. služby pre návštevníkov obce;
8. vytvorenie informačno-orientačných tabúl;
9. vybudovanie a údržba značených turistických a cykloturistických trás;
10. podporovať rozvoj obecného športového areálu;
11. podporovať rozvoj cyklo dopravy v nadväznosti na dochádzkovú trasu v smere na Nitru.

### **Poľovníctvo ,rybárstvo**

#### *Poľovníctvo*

Výkon poľovníctva upravujú vyhlášky:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z.

MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

*Riešené územie spadá do Slovenského poľovníckeho zväzu, poľovnícke združenie Lapáš, ktoré vzniklo v r. 1994.*

V revíri sa nachádza zver jelenia, srnčia, diviacia, v malej miere zajac poľný, bažant, jarabica a kačica. Hojný je výskyt tzv. škodlivej zveri - líšky a kuny skalnej.

#### *Rybárstvo*

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.

- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V riešenom území sa nenachádzajú vodné plochy, určené na rybolov, územie nespadá do žiadneho lovného revíru.

### **Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo**

V rámci návrhovej časti ÚPN obce došlo k územnému vymedzeniu rozvojových plôch pre miestnu remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov životného prostredia k obytnej zástavby obce s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky zo súčasnej obytnej zástavby.

ÚPC K treba vývojovo riešiť ako prevádzkovo kombinované zariadenie remeselnopriemyselnej výroby, skladov a podnikania s príslušnými regulatívmi formujúcimi architektonicko - urbanistickú koncepciu tohto funkčného bloku. Pritom sledovať zachovanie pôvodne ťažiskovej poľnohospodárskej činnosti podľa možnosti s nadväznou potravinárskou finalizáciou výroby.

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite UPC J zberový dvor so spracovaním odpadu z rastlinnej výroby, činností a v záhradách na území obce. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru krajiny a tiež krajinnu - ekologickú hodnotu širšieho priestoru.

#### Poľnohospodárska výroba

Pri obhospodarovaní ornej pôdy rešpektovať navrhované a súčasné prvky ÚSES a sústavu krajinnu - ekologických opatrení.

A) na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):

- výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
- vrstevnicová agrotechnika,
- striedanie plodín s ochranným účinkom,
- mulčovacia medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
- bezorbová agrotechnika,
- oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
- usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
- iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy;
- na území s funkciou viníc je prípustné umiestniť len vinohradnícke stavby (hajlochy, pivnice) za účelom spracovania úrody a výroby vína, prípadne individuálne rekreačné a hospodárske objekty do 50,0 m<sup>2</sup> zastavanej plochy pre ubytovanie prechodného charakteru, alebo pre verejné stravovanie menšieho rozsahu;

B) uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF, jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine a úživnosť poľovného revíru.

Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem v rámci prípustných limitov.

#### Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepcné zámery krajiny tvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

Lesy v k.ú. obce spadajú do LHC Zobor, lesná oblasť- Podunajská pahorkatina.

Lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.

Lokálne sa vyskytuje ochranný les.

Povinnosti pri ochrane lesa sú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

#### Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. vytvárať pracovné príležitosti ako základný prvok stability sídla;
2. podporovať rozvoj malého a stredného podnikania (ÚPC K);
3. zachovanie ovocinárskej a vinárskej tradície – rekultivácia areálových viníc a starých viníc v lokalite Horné vinohrady;
4. vytvoriť predpoklady pre vznik ovocných sádov s typickými krajovými odrodami, vytvoriť územno-priestorové predpoklady pre chov včiel v súlade so zachovaním ekostabilizačných prvkov v krajine;
5. územie ÚPC K revitalizovať s využitím súčasnej infraštruktúry na moderné prosperujúce výrobné spoločnosti resp. agroturistický areál.
6. Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem a agroturistiky v rámci prípustných limitov.

## **10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská**

### **Objekty pamiatkového fondu**

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v katastrálnom území obce neeviduje žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky.

V katastri obce sa nachádzajú aj nasledovné pamätihodnosti:

V katastri obce sa nachádzajú **ostatky kaštieľa Pusta Jagri**, z ktorého sa v súčasnej dobe zachovala jedna časť klenby, ktorá je dnes súčasťou rodinného domu. Okrem toho sa zachovala hospodárska budova, kaplnka a park.

**Kaplnka na majeri Pustý Jáger** bola postavená v pseudorománskom gotickom štýle na konci 19. storočia.

**Prícestná socha Sv. Jána Nepomuckého z roku 1816**

**Prícestná socha Sv. Anny z roku 1879.**

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a situácií je potrebné zapracovať do záväznej časti ÚPD nasledovné podmienky:

1. Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.

2. V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchrany archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby rozhodne o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.

3. V prípade zistenia archeologického nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca pred roku 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.

Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nálezu nedošlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolenej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad Slovenskej republiky rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezcovi nálezné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.

Krajský pamiatkový úrad Nitra na záujmovom území v katastrálnom území Malý Lapáš eviduje archeologické lokality v polohách, resp. v rámci stavieb:

4. Spoločná káblová elektrická prípojka NN pre výstavbu rodinných domov Malý Lapáš č. p. 474/49 + rozšírenie vodovodu pre IBV Malý Lapáš.

5. Sídliisko - mladšia doba bronzová

- Rodinné domy na parc. č. 474/2 a 474/46 sídliisko - mladšia doba bronzová

- Rozšírenie vodovodu - Pod Jágerským brehom

- sídliisko - pravek a neskorá, 484/39, 484/59, 484/82, 484/84, 484/85 a 484/99

- Rodinné domy na parc. č. 484/28, 484/39, 484/59, 484/82, 484/84, 484/85 a 484/99 polykultúrne sídliisko - pravek a doba rímska

- Taraň - Pod lesom - 36 RD TS 0042-005, Káblová zemná prípojka VN 22kV sídliisko - mladšia doba kamenná

- Nevymapované polohy: Jágerská kúria

- sídliisko - neskorá doba kamenná

- Evidované archeologické náleziská uvedené v texte, ktorých geografická poloha je známa, sú numericky prepojené s mapovým podkladom zo zdroja Národný geoportál (mapa 1).

Tieto podmienky sú súčasťou záväznej časti.

### **11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)**

V riešenom území obce Malý Lapáš sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

### **12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)**

#### Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1662, ktorá obcou prechádza severojužným smerom a vyúsťuje na cestu I. triedy I/51. Všetky uvedené cesty sú zdrojom hluku a vibrácií. Realizácia južného obchvatu na ceste I./51 si v budúcnosti vyžiada aj protihlukové opatrenia na ochranu skupinového osídlenia –Malý a Veľký Lapáš. Negatívny vplyv na časť územia k.ú. M. Lapáš má aj Rýchlostná cesta R1.

#### Žiarenie a iné fyzikálne polia

##### *Rádioaktivita*

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radičná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celá časť zastavaného územia obce do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). (vid'. výkres č.4)

### **13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov**

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové:

#### Erózia pôdy

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných



geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznu ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencióálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia  
/Zdroj: podnemapy.sk/
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:  
Časť katastrálneho územia je náchylná na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v postihnutých lokalitách je stredná až silná.  
/Zdroj: podnemapy.sk/
- náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - nieje (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

#### Zosuvné procesy a výmoľová erózia

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988. Nie sú evidované objekty na ktoré sa vzťahuje ochrana ložísk nerastných surovín. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

#### Kvalita ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Malý Lapáš sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

#### Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytlačujú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi barierovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovody a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovody spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovodov resp. pri rekonštrukcii jestvujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topol šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

### III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

#### **1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy**

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Malý Lapáš na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravné väzby v území, rezervovať plochy pre premiestnenie skládky biologického odpadu (kompostáreň) so zberovým dvorom druhotných surovín (ÚPC J).

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

## **2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery**

Návrh riešenia ÚPN obce Malý Lapáš nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela, nie sú evidované svahové deformácie. V území sa nenachádzajú ložiská nevyhradeného nerastu.

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

## **3. Vplyv na klimatické pomery**

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Malý Lapáš.

*Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:*

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôbené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- realizácia lipovej aleje ako dopravno-vegetačnej spojnice medzi oboma časťami obce;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniaci sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny.

*Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:*

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran /.

*Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:*

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

#### *Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:*

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;
- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v návrhu ÚPN obce Malý Lapáš došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu absentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť.

#### **4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)**

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplyva doprava v území obce, ktorú reprezentuje cesta III. triedy, III/1662 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, prístupujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov.

V riešenom území obce Malý Lapáš sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

Návrh ÚPN obce Malý Lapáš nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

#### **5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou

do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

*Opatrenia:*

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarné účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarné zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len privodnými potrubiami z vodných zdrojov;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 736822 "Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";
- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej sieti, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staní);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí;
- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasiť so správcom vodných tokov.

## 6. Vplyvy na pôdu- (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín. V rámci návrhu ÚPN obce Malý Lapáš dôjde k vyňatiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely v desiatich lokalitách mimo zastavaného územia a v troch lokalitách v zastavanom území. (vid'. výkres č. 11)

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním protieróznych opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou terasovania parciel a obrábania parciel po vrstevnici ;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s lesnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroj na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);
- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Malý Lapáš riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je mierne členitý, pahorkatinný. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom.

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkovej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280).

## **7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)**

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispieje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

## **8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny**

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinného - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny. Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho).

Zastavané územie obce je rozširované v desiatich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienčne vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zámery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie obce s okolitou krajinou.

## **9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.**

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Malý Lapáš rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C, bod II.8.

Navrhované plochy nemajú negatívny vplyv na územia európskeho významu, Natura 2000 a ani na prvky R-ÚSES, či chránené vodohospodárske oblasti.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín a zároveň založiť infiltračné pásy vhodným druhovým zložením na eliminovanie vodnej erózie.

#### **10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

#### **11. Vplyvy na archeologické náleziská**

Návrh riešenia ÚPN obce Malý Lapáš neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. V obci je značný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

#### **12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality.

Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k.ú. obce Malý Lapáš nenachádzajú. Návrh ÚPN obce ani nepočíta s lokalizáciou a vyznačením ďalších potencionálnych nálezísk a prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a pod.

#### **13. Iné vplyvy**

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Malý Lapáš, vyvolávali iné vplyvy.

#### **14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi**

Navrhované plochy, riešené v návrhu ÚPN obce Malý Lapáš, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce.

Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít so zástavbou IBV a vo väčších vnútroblokoch alebo



prelukách obce Malý Lapáš. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, realizáciou IBV, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku bude vypracovaný čistopis ÚPN obce. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. eliminácia ohrozovania územia povodňami, prívalovými vodami a pôdnou eróziou (+)
2. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
3. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
4. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
5. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
6. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia riešenia Návrhu Územného plánu obce Malý Lapáš vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak, navrhovanými opatreniami, limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách, s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom kompletizácie splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), vytipovanie vhodnejšej polohy zberového dvora druhotných surovín s triedením, separovaním komunálneho odpadu a kompostárňou. Rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

#### IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Malý Lapáš odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, výroba, rekreácia, vybavenosť...../;

- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové územia.

#### V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:

- dobudovať splaškovú kanalizáciu v obci a v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;
- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku, vodnom toku a v ich povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch;
- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

#### V oblasti odpadového hospodárstva:

- premiestniť zberný dvor druhotných surovín na vhodnejšie miesto ÚPC J
- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- rozšíriť separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok.

#### V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia;
- zabezpečenie v miestach s veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skordinovanie všetkých rozvojových zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:
  - zabezpečiť, aby podmáčané územia s ornou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou
  - rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

#### V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

##### **1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu**

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Malý Lapáš, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia.

Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrohistorickými danosťami spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinno - ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);
- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);
- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie a pod.).

Spektrum vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvale udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov. Uzavrieť problematiku hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

## **2. Porovnanie variantov**

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t.j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. (list č. OU-TO-OSZP3-2020/019251-011, zo dňa 12.05.2020), ktorý bol adresovaný obci z OÚ NR, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Malý Lapáš ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskou vybavenosťou a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový-rozšírený o zastavané územie vo V, J a Z časti katastrálneho územia obce. Kompletný návrh ÚPN obce Malý Lapáš po textovej i grafickej stránke bude prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky v maximálnej miere či už rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Malý Lapáš nevyplývajú žiadne závažne vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali

jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Malý Lapáš.

## VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia územný plán obce Malý Lapáš - návrh riešenia vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozborov ÚPN obce Malý Lapáš 10 /2020;
- Zadanie ÚPN obce Malý Lapáš, schválené uznesením č. 198/2021, na 12. zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 2.2.2021 v Malom Lapáši;
- Návrh ÚPN obce Malý Lapáš 08/2021;
- Atlas krajiny SR, 2002
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Nitra (2019)
- Detailná charakteristika pôdných typov Slovenska

Samotný návrh územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES. Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (kataster portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Malý Lapáš.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci katastrálneho územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

## VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri

vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Malý Lapáš boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce Malý Lapáš. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schváli všeobecne záväzným nariadením.

### VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Malý Lapáš - návrh sa vypracoval podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Malý Lapáš bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Malý Lapáš bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej a technickej vybavenosti, aktivít v oblasti športu a rekreácie, výroby a podnikania, ako aj rozvoj zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

### **Spôsob plnenia špecifických požiadaviek**

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

#### **Akceptované - vid' textová časť Návrh ÚPN obce Malý Lapáš, kapitola B2.**

- Zabezpečiť ochranu pamiatkového fondu archeologických nálezov a situácií archeologických nálezísk v obci, na základe poskytnutých podkladov k spracovávanej územnoplánovacej dokumentácii ako neoddeliteľnej súčasť ochrany kultúrnych hodnôt obce.

**Akceptované - vid'. kapitola C II. 10; vid'. výkres č.2, č.5.**

- Rešpektovať pripomienky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, doručené listom 1006/20-231-550, zo dňa 1.4.2020;
- Dostatočne zohľadniť územia, na ktorých sa nachádzajú environmentálne záťaže - sanované, rekultivované lokality;
- Rešpektovať, že predmetné územie spadá do stredného radónového rizika, čo môže negatívne ovplyvniť ďalšie možnosti využitia územia. Ministerstvo podľa § 20 ods. 3 geologického zákona, výskyt stredného radónového rizika vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z..

**Akceptované - vid'. kapitola B I. 3 a B II. 3,4,5; vid'. výkres č.4.**

- V celom rozsahu rešpektovať vyjadrenie Ministerstva dopravy a výstavby SR Bratislava, Odbor stratégie dopravy, doručené listom č. 14947/2020/IDP/100806 zo dňa 17.12.2020
- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky SSC, doručené listom č. SSC/7795/2020/2320/39888 zo dňa 07.12.2020

**Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8.**

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., OZ Piešťany, doručené listom CS SVP OZ PN 3424/2020/6 CZ 37812/220 zo dňa 09.12.2020
- rešpektovať ochranné pásma vodohospodársky významného toku a drobného vodného toku
- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102
- v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové lokality v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

**Akceptované - vid'. kapitola C II. 4; vid'. výkres č.2.**

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

**Ing. arch. Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA**

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozborý ÚPN obce Malý Lapáš, 08 /2019
- Zadanie ÚPN obce Malý Lapáš, 02/2021
- Návrh ÚPN obce Malý Lapáš, 08/2021
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

**Starosta obce Malý Lapáš: PaedR. Peter Švec, PhD.**

Malý Lapáš 08/2021